

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

TEATAJA

Nr. 5. IV aastakäik

1. märtsil 1929.

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimishind:		Toimetus:	Kuulutuste hinnad:	
Aastas . . .	kr. 2.50	Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Lai t. 45	1/1 lhk. . .	kr. 40.00
Poolaastas .	„ 1.50	Kõnetraat 17-77, toimetaja kodus 1-35	1/2 „ . . .	„ 22.00
Välismaale .	„ 5.00	Toimetaja kõnetunnid: igal äripäeval	1/4 „ . . .	„ 12.00
Poolaastas .	„ 3.00	12—2 p. l.		Kaanekülgedel—kokkuleppet

SISU: Mis pakub majandusringkonnile uus haiguskindlustusseadus. Saksa uus tulumaksuseadus. Ettevõtete sisemisest organiseerimisest. Missuguseid raamatuid äriomanikud on kohustatud pidama. Lubamatuid soodustusi kaubaveos raudteelaste koha pealsetele tarvitajate ühisustele. Mõned tarvillise juhatused tempelmaksustamise alalt. Veel posti kutseliste ühendamine ajaks. Eesti-Kreeka kaubavahetus muutub elavamaks. Kaubandus-tööstuskoja teateid. Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt. Tolliteateid. Turgude ülevaade. Välisbörsid. Kaubahindu. Tallinna börsi kursisedel.

Mis pakub majandusringkonnile uus haiguskindlustusseadus.

Seadus esitatud kujul meie majandusoludes vastuvõtmatu. Toob ettevõtetele 300.000.000 senti aastas uusi kulusid.

Ins. E. Masik.

Praeguse valitsuse poolt riigikogule esitatud ning sotsiaalkomisjonis arutusel olev uus haiguskindlustusseadus paneb jälle ränga koorma meie majandusalade ja rahva peale.

Kuna selle kohustuse kohta arvuliselt pole seni tehtud kindlat kokkuvõtet, siis toome alljärgnevalt vastava arvestuse.

Rahvalugemise andmetel on meil palgalisi, kes uue haiguskindlustuse seaduse järele kuuluksid sunduslikule kindlustusele:

	Töölisi	Ametnikke	Kokku	Praegu haigekassades	Väljaspool
Tööstuses	45.895	5.049	50.944	40 085	10.859
Kaubanduses	6.712	4.490	11.202	370	10.832
Transpordis, sidemes	9.568	3.215	12.783	9.520	3.263
Majateenijaid jne.	51.323	—	51.323	—	51.323
Muid	1.826	627	2.453	—	2.453
Kokku	115.324	13.381	128.705	49.975	78.730

Tabelis toodud 49.975 kindlustatust on vaid 41.000 haigekassades, kuna teised on riigi poolt või teisel teel kindlustatud.

Kuna toodud andmed on 1922. a. eest, võib muidugi viimases lahtis toodud arv olla natuke teine; arvestades sellega kui ka asjaoluga, et selles arvus on osa juhuslikke (alla 6 p. nädalas), töötajaid, samuti üle 2400 kr. aastapalgaga kui ka kaugesõidu meremehi, kes ei käi haiguskindlustuse alla uue kava järele, võime arvestada kindlustatute tõusu ümmarguselt 74.000 võrra, nii et sundusliku kindlustuse alla käivate isikute arv tõuseks praeguse 41.000 pealt kuni 115.000, s. o. 2,8 kordseks.

Võttes arvesse seaduses ette nähtud haigekassamaksu 6% ning kindlustatavate keskmist teenistust (mille hulka loetakse peale rahapalga ka korter, küte, valgustus, ülalpidamine ja ületunnid), samuti senist haigekassade maksu, võib rehkendada iga kindlustatu aastamaksu ümmar-

guselt 40 kr. Seega tuleks haigekassamaksudena uue seaduse kava järele igal aastal maksta tervelt 4,6 milj. kr., s. o. 460.000.000 senti.

See määratu suur kulu lasub lisakoormana meie kaubanduse, tööstuse, käsitöölise, rannasõidu-laevnikkude, kalurite ja üldse iga kodaniku peal, kes enese juures peab palgalisi inimesi või palgata õpilasi, sest seadus nõuab, et ka viimased oleksid kindlustatud selle kulul, kelle juures õpilane õpib. See koorem lasub ühtlasi ka töötajate turjal, sest see tasu läheb niikuinii tööpalgade arvele.

Kuid selle summaga üksi ei piirdu seaduse järele pealepandav koorem, vaid haiguskindlustuse riigistamine ja bürokratiseerimine toob endaga kaasa sunduslike raamatute pidamise, aruannete andmise, rahade saatmised, tülide ja vahetõrgete lahendamised, suurtes haigekassades volikogudes (kuni 100-liikmel.) ja juhatustes aja kulutamise jne. — ja lõpuks ka suure järelevalveinstituudi ning trahvide määramise ja sisendõudmise aparraadi tegevuse.

Neid kulusid ja ajaraiskamisi arvudele üle kandes saame lisaks eelmisele summale, mis lõpparvu veelgi tõstavad, vähemalt kaugelt üle 500 milj. senti aastas.

Kuid see pole veelgi kõik, vaid peale selle ähvardab üks lisakulu, mis tingitud sellest, et ühenduses sundusliku haiguskindlustusega ning „hinnata“ arstiabi andmisega, sagedaneb muidugi „haiguste“ ja tööltpuudumiste arv, sest vähemagi „haiguse“ pärast hakatakse jooksuma arstide juure või käima ambulatooriumis või panema uusi hambaid. See on nähe, mis end väga on annud tunda isegi arenenud jõukates riikides, seda rohkem saab see avalduma meil. Näiteks võin tuua andmed, et ühes suures Saksamaa seltsis, kus 1928. a. aluni 2800 töötajat sai ravitsemise ettevõtte poolt, tõusis sundusliku haigekassa liikmeks astumisega arstiabi tarvitajate ja seetõttu töölt puudumiste arv tervelt 6-kordsiks. Kahtlemata tuleb meie väljaarenematuis tingimustes ilmsiks umbes sama vahetõrge, mis järeldab omakorda suuri majanduslikke kaotusi.

Veel enam, uue seaduskava järele on haiguse puhul abiandmise aluseks võetud kõige kaugemale ulatuvad, kõige radikaalsemad piirid: Antakse arstlikku abi mitte üksnes haigekassa liikmele ühe aasta jooksul, vaid kõikidele ta lastele kuni 18 a. ülalpidamisel olevatele vanematele, vendadele, õdedele jne. Haigusraha kuni terve palga ulatuseni antakse kohe esimesest haiguse päevast, sünnituspuhul tööst vabastamist 12 näd.

jooksul ühes suurte abirahadega, isegi sel juhul, kui kassaliige on olnud vaid 3 kuud kassa all. Ka ei nõuta kassasse astumisel mingit arstitunnistust.

Sääraseid ja teisi kaugeleulatuvaid põhimõtteid pole võtnud aluseks ükski meist vanem, rikkam riik, meil aga tahetakse ühe ropsuga hüpata äärmuseni.

Kuid pealepandav koorem muutub veelgi raskemaks ja otse ülekohtuseks, kui nimetada, et uue seaduse järele tahetakse kõrgemalpalgalisi ametnikke või muid intelligentseid töötajaid sundida olema ühes ja samas kassas tööliste, majateenijate ja mustatöölistega, saades täiesti ühesugust arstiabi ja ambulatooriumi või haigemaja ravitsemist, vaatamata sellele, et need maksavad aastas 4—6 korda rohkem kassamaksu. See järgneb sellest, et on lubatud vaid territoriaalsed kassad, mujal vanemates riikides tunnustatud ametalade või ettevõtete kassade asemel.

See on täieline ülekohus kõrgemalpalgaliste, intelligentsemate inimeste vastu, sest kuni 200-kr. kuupalgast ei jatku selleks, et toetada nendest veeringutest madalamalpalgalisi majateenijaid, keda tahetakse tõsta intelligentse tööjõuga samale astmele.

Kuid veelgi suuremaks muutub ülekohus ja küsitavamaks ka kassade asjakohane juhtimine, kui võtame arvesse, et seaduse kava järele on haigekassade juhtimisest praeguse valitsuse ettepanekul täieliselt eemaldatud tööandjad, vaatamata sellele, et nende käest tuleb üldse $\frac{1}{2}$ haigekassamaksust. Et aga haigekassa volikogudesse valikul on igal liikmel vaid üks hääl, on arusaadav, et kassade valitsejaks on vaid madalamalpalgalised töölised ja majateenijad ning eemale peavad jääma ka intelligentsemad või kõrgemalpalgalised ametnikud.

Sellest järeldub mitte üksnes viimaste huvide terroriseerimine, vaid kahtlemata ka vilets kassade organisatsioon, sest ei saa ju nõuda nendelt inimestelt, kes seaduse kava järgi pääsevad kassa juhtimisele, suurt organiseerimise võimet. Sellest järeldub aga ka, et haigekassade tegelikkudeks juhtijateks võivad saada pahempoolsed poliitilised tegelased, kes neid püüavad ära kasutada oma rühmituste huvides, nagu meil sarnast juhtimise viisi on näidanud lähem minevik, mis pärast juba praegusteski üldhaigekassades, mis te-

gutsevad õnnetu revolutsiooniga seaduse põhjal, kus asjaajamine tohiks olla kergem, kuna kassaliikmeteks on koondatud peaaegselt suuremad ettevõtted, on juba kantselei ja asjaajamise kulud üksi tervelt 10%. Kassaliikmete arvu suurendamisel üksikute teenijate või õpipoistega riigi kaugemates nurkades ning ettenähtud organisatsiooni tegutsema hakkamisel võib see % veelgi tõusta, nii et kümned miljonid sendid lähevad vaid kantseleikuludeks. Kui veel teisi üldkulusid arvestada, siis jääb küll vähe tegelikuks arstimiseks.

Säärast haiguskindlustuse korraldust ei näe me üheski vanemas riigis, eriti mitte Skandinaa-

via väikeriikides. Kui meil haiguskindlustus niisugusel kujul maksma pannakse, siis toob see loodetava abi asemel meile vaid suuremat viletsust ja rahulolematust — esimeses järjekorras aga määratud paberiuputust.

Peab kindlasti lootma, et riigikogu seda seadust säärasel radikaalsel kujul vastu ei võta, vaid seda meie olude kohaselt muudab. Ühtlasi tuleb aga sügavasti kahetseda ja kõige kindlaminini protesteerida selle vastu, et tähendatud seaduse arutamisel, mis rahvale paneb peale määratu koorma, ei lasta osa võtta majandusringkondade esindusel.

Saksa uus tulumaksuseadus.

Vann. adv. Aleksander Kann.

1.

Saksa 16. aprilli 1871. a. põhiseaduse järele on Saksa riigil õigus võtta otsekohesteid makse. Tõeliselt ei ole Saksa riik seda õigust viimase ajani kasutanud, jättes otsekoheste maksude, eriti tulumaksu, võtmise temasse kuuluvatele üksikriikidele (Bundesstaatidele), nagu Preisimaale, Baierile j. t. Saksa ühisusriigid kasutasid seda õigust oma huvides täieliselt, misjuures riik ise leppis vaid kaudsete maksudega. Ühenduses maailmasõjaga tekkinud kuludega, eriti rahulepingu täitmise seotud kohustustega, hakkas Saksa riik lõppeks ise võtma tulumaksu ja teisi otsekohesteid makse, mille vastu sõdisid muidugi üksikud Saksasse kuuluvad riigid. Nüüd võtavad nad mitmesuguseid teisi makse, nagu haridusmaksu, maamaksu, ehitismaksu, õllemaksu, firmade- ja sildimaksu ja teisi, mida arvult üksikute maade kohta nii palju, et „Saksa Maksulehes“ („Deutsche Steuer-Zeitung“, jaan. 1929. a.) isegi maksude deklaratsioonide ja õiendamise tähtaegade kohta on avaldatud maksukalender.

Kuna varem igal Saksa ühisusriigil oli üksteisest erinev tulumaksuseadus, hakkas 29. märtsist 1920. a. seadusega maksma ühtlane tulumaksuseadus kogu riigi kohta. See seadus oli aga õieti mitteajakohane, mis selgub kõigepealt sellest, et seda alatasa lapiti ja parandati. Põhjus seisib muidugi inflatsioon, sest et maksu-määrad ei jõudnud järele langevale rahakursile. Mitmekesiste paranduste tõttu kujunes lõppeks seisukord sellaseks, et tulumaksu hakati võtma ärimeestel läbikäikude järele; võeti kõrgendatud maksu sageli ka siis, kui tulust kui niisugusest ei võinud olla juttugi jne., seda enam, et Saksa

seaduse järele võetakse tulumaksu maksujärkude viisi ette. Lõppeks tekkis selle tulemusena sellane seisukord, et 1924. kalendri- ja 1923./1924. majandusaasta eest tuli maks sootuks jätta ära.

Peale seda asuti uue maksuva riigitulumaksuseaduse väljatöötamisele. Uue seaduse võttis riigipäev vastu 7. aug. 1925. aastal; 10. augustil oli ta lõplikult vastu võetud ja 15. aug. 1925. a. välja kuulutatud „Riigiseaduste lehes“ („Reichsgesetzblatt“).

Sõltumata lühikesest east on ka uues seaduses tehtud mõningad tähtsad muutused. Nii on 960 Sm. asemel 1200 Sm. antud maksuvabaks töötasu saajaile, samuti kõrgendati abielunaietele ja lastele kuuluvaid maksuvabu summasid (19. det. 1925. a.). Ka kõrvaldati 26. veebruari 1926. a. seadusega mõningad raskused, mis seotud tulumaksu määramisega palgalistele. Tähtis on veel 31. märtsi 1926. seadus, mis muudab tulumaksu ettemaksude tähtaega järkude järele (Steuerabschnitt).

2.

Tulumaksu tähtsus Saksa maksusüsteemis.

Maksuaastal 1925 ulatusid riigi faktilised sissetulekud otsekohestest ja kaudsetest maksudest — 6.856.301.637 Sm., tulumaks ja juriidiliste isikute maks esineb sealjuures summas — 2.440.008.417 Sm. Tulu- ja juriidiliste isikute maksust (mis Saksa seaduste järele on üldiselt sama maks mis tulumaks) saadakse niiviisi suur osa riigi sissetulekuid. Lähikäigumaksust saadi 1925. aastal — 1.415.966.252 Sm., varandusmaksust — 270.441.555 Sm. Kuna on arvata, et lähikäigumaks on nihkumas tahaplaanile, siis tõu-

seb tulumaksu tähtsus veelgi Saksa maksusüsteemis. Muidugi sünnib ka Saksamaal tulumaksustamine suurte raskustega, eriti kui veel võtta arvesse praegusaja majanduskriise (vaata: Dr. Adolf Hollaender'i Einkommensteuer u. Körperschaftsteuergesetz, sissejuhatus seaduse tekstile lhk. XIV).

3.

Isiklik (subjektiivne) maksukohustus.

Saksa 10. aug. 1925. a. tulumaksuseaduse iseäralduseks on, et selles ei ole ette nähtud juriidiliste isikute maksustamist, vaid viimaste maksustamiseks on antud välja eriline seadus, mis pandi maksuma ühel ajal füüsiliste isikute tulumaksuseadusega. Ka sarnlevad need seadused üksteisele (ei erine, nagu meil maksev tulumaksuseadus ja juriidiliste isikute maksuseaduse eelnoü). Kui sakslased töötasid välja ja panid maksuma eriti juriidiliste isikute maksustamiseks seaduse, siis selles mõttes, et lihtsustada maksuseadustest arusaamist, sest Saksa seadused on üldse keerulised, kuid täielised ja täpsed, nagu veendume allpool.

Seepärast ei hakka Saksa seadus seletama, missugustel tingimustel maksustatakse füüsilised ja missugustel juriidilised isikud, nagu seletab meie seadus või õigem selle eeskuju — Vene 6. aprilli 1916. aasta seadus. Nimelt lausub Saksa seaduse § 1, et füüsilised isikud maksustatakse käesoleva seaduse eeskirjade järele (niisama on vormuleeritud ka juriidiliste isikute maksuseaduse § 1).

Edasi lehitsedes Saksa seadust näeme, et isiklik maksukohustus on kaheksugune: piiramata (§ 2) ja piiratud (§ 3), missugust vahet ei tee Saksa 1920. aasta seadus ega ka teiste maade seadused, nende hulgas ka meie seadus. Piiramatult maksukohustuselised käivad maksu alla kogu oma tuluga, olgu see saadud Saksamaal või välismaal, piiratud maksukohustuselised maksustatakse vaid nende tulude järele, mis saadud sisemaal, s. o. Saksamaal.

Piiramatult maksukohustuselised on nimelt § 2 järele: 1) kõik füüsilised isikud seni, kuni nad omavad Saksamaal oleskelu (Aufenthalt). Oleskelu Saksamaal peab kestma enam kui kuus kuud; kestab oleskelu enam kui kuus kuud, langeb maksukohustus ka esimesele kuuele kuule, ja 2) riigi, üksikute maade (Bundesstaate) ametnikud ja sõjaväe teenistuses seisvad isikud, kelle ametalaline elukoht on välismaal. Aukonsulid ei ole selle § 2-se eeskirja mõttes ametnikud. Saksa riigi ametnikele on võrdsed riigiraudtee ja riigipanga ametnikud.

Kuna Vene 6. aprilli seaduse § 10 näeb ette ka alalise elukoha ja ajutise oleskelu Venemaa piires, ei ole meie tulumaksuseaduses alalisest elukohast ja oleskelust üldse juttu, mis tuleb lugeda selle seaduse puuduseks. Nii on siis meie seaduse järele ükskõik, kas maksustatav elab Eestis või mitte. Saksa seadus näeb ette 6-kuise oleskelu Saksamaal, seega eeldab maksukohustus territoriaalset sidet Saksamaaga. Praktiliselt on sel küsimusel oma tähtsus, sest meie määrame Eestis maksu teades juba ette, et ükski võim ei saa seda sisse nõuda väljaspool Eestit. Tähelepanav on, et ka Saksa 1920. a. tulumaksuseadus ärilisel otstarbel Saksamaal viibivaid isikuid maksustas sõltumatult oleskelule. Uus seadus, nagu ülal p. 1 all toodud seletusest nähtub, nõuab kõigepealt, et maksukohustuseline omaks territoriaalse sideme Saksamaaga, mis muidugi ei ole maksev Saksa riigi teenistuses seisvate ametnikkude kohta (§ 2 p. 2). Kuna endise 1920. a. seaduse järele arvati väljarändajad maksukohustuseliste isikute hulka kahe aasta jooksul peale väljarändamist, ei tee uus seadus ka ses suhtes vahet: väljarändajad on maksuvabad, s. o. väljarändamisega langeb ära piiramata maksukohustus.

Edasi näeme (Saksa tulumaksuseaduse § 2 p. 2), et riigiametnikud, kes ametalises mõttes omavad elukoha välismaal, on piiramatult maksukohustuselised Saksamaal. Kuid sellaseil ametnikel võivad ju olla erilised tulud seal maal, kus nad oleskelevad. Niisuguste Saksa riigilt mittedaadavate tulude suhtes Saksa tulumaksuseaduse järele on riigirahaministril õigus riiginõukogu nõusolekul teha korraldusi, et sellased ametnikud maksust tervelt või osaliselt vabastaks.

Piiratud maksukohustus. Piiratud maksukohustus seisab selles, et maksukohustuselised maksustatakse vaid sisemaal saadavate tulude järele. Sisemaa tuluks loetakse niisugune tulu, mis saadud Saksamaa territooriumil. § 3 loetleb sellased tulud täpsalt. Need tuluallikad on järgmised:

- 1) tulud maa- ja metsamajandusest;
- 2) tulud kaubanduslikest ja tööstuslikest ettevõttest;
- 3) tulud üürist ja kinnisvarade ja õiguste väljarentimisest;
- 4) tulud muust sisemaal saadavast elukutselisest tegevusest;
- 5) tulud mitteiseseisvast tööst (palgalised);
- 6) tulud hüpoteekidest ja maakasutamise õigustest;

7) dividendid, protsendid ja muud kasud, mis langevad aktsiate, osatähtede peale;

8) tulud sisemaa äriolistest ettevõtetest, kui nimeta osanikul (stiller Gesellschafter);

9) tulud sisemaa kruntide müügist, niipalju, kui niisugune müük üldse on maksustatav (v. § 42);

10) võlaprotsendid, kui võlglane asub sise-maal, loetakse võlaandja tuluks;

11) rendid, paiukid j. m., mis saadakse teenistusvahekorra tõttu avalikest kassadest, niipalju, kui neid ei maksustata p. 5 järgi. Neile rahaasutistele on võrdsed riigiraudtee-selts ja riigipank.

Kõigepealt peab tähendama, et piiratud tulumaksukohustus võib tulla kõne alla vaid siis, kui puudub piiramata maksukohustuse mõiste. Ka võib § 3 kohaldada vaid selliseil juhtumel, kui rahvusvaheliste lepingute põhjal selle §-i kohaldamine ei osutu võimatuks või piiratuks (näit. maksuvabad konsulid, kes selle riigi kodanikud, kes neid määranud, kui selles riigis vastastikkui sama kergendus on tehtud Saksa riigi vastavaile ametnikele). Peale selle on välisriikide akkrediteeritud esindajad ühes oma perekonnaliikmetega ja nende teenistuses seisvate ametnikkudega maksuvabad (v. § 5).

4.

Objektiivne maksukohustus.

Maksuobjektiks on Saksa tulumaksuseaduse järele: 1) tulu ja 2) kulutis.

Peatume esiteks tulu ja siis Saksa tulumaksuseaduse iseäralduse — kulutise — kui tulumaksu määra kindlakstegegemise vahendi juures.

A) Tulu määratakse kindlaks § 6. loetletud tululiikide järele. Selles §-is on kõik tululiigid ette nähtud; teiste sõnadega, maksualuseks tuluks loetakse vaid need sissetulekud, mis nähtud ette § 6. Saksa tulumaksuseaduse §§ 26—45 vaid täiendavad ja selgitavad § 6. loetletud tululiike.

Üksikud tululiigid on Saksa tulumaksuseaduse § 6. järele järgmised:

- 1) tulud maa- ja metsamajapidamisest;
- 2) tulud äriolulistest ettevõttest;
- 3) tulud iseseisvast elukutselisest tegevusest;
- 4) tulud mitteiseseisvast tööst (töötasu ja palk);
- 5) tulud kapitalist;
- 6) tulud kinnisvarade ja õiguste väljaüri-misest ja väljarentimisest, misjuures oma majas

natuuras saadavate ruumide üüriväärtus arva-takse tulule juure;

7) muud korduvad tulud;

8) teised maksniku tegevusega seotud tulud, millest jutt §§ 41 ja 42 (tulud juhuslikust vahe-talitusest ja sõiduvahendite väljaüürimisest, kui need ületavad 500 Sm. maksujärgus (41), speku-latsioonikasud (§ 42), mis maksuvabad, kui nad ei ületa 1000 Sm. maksujärgus).

Kahtluse puhul, millise tululiigi alla viia üks või teine sissetulek, kohaldatakse § 6-da II-se lõike järele §§ 26—45 üksikasjalisemaid määrusi.

Nagu meilgi, ei käi Saksa tulumaksuseadu-se (§ 6. lõige II) järele ühekordsed varandus-likud kasud maksu alla, näit.: kingitused, paran-dused, kaasavarad, loosimisel saadavad võidud, elukinnituse puhul valjamakstavad kapitalid, ke-haliste vigastuste eest tasutavad summad j. t.

Edasi näeme § 7., mis aja eest arva-takse tulu maksu alla. Nimelt maksustatakse tulu, mis saadud teatava aja, maksujärgu, jook-sul (Steuerabschnitt). Seda küsimust aitab edasi selgitada § 11. Sellest §-ist nähtub kõige-pealt: 1) maks võetakse selle aja eest, mille jooksul on faktiliselt (meil teisiti) sissetulekud kätte saadud. Kui selgub, et teatava maksu-järgu jooksul summa, mis oleks pidanud sisse-tulema, on muutunud kahtlaseks, võib maksu-kohustuseline isik selle ülesandmisega viivitada, kuni ta selle saab kätte täieliselt (meie maksu-asutised, arvestades meie tulumaksuseadusega, maksustavad tõeliselt mittesaadavaid tulusid, mis sünnitab väga palju paksu verd).

Siis määrab Saksa tulumaksuseaduse § 7 lähemalt kindlaks tulu mõiste, mis on Saksa mõiste järele kahesugune, sest § 6-da I-se lõike p. p. 1—3 all tähendatud tulu on teissuguselt kindlaksmääratav kui p. p. 4—8 all. Tuluks ar-vatakse p. p. 1—3 järele — kasu, p. p. 4—8 jä-rele — ülejääk, mis saavutatakse sissetulekuist väljaminekute mahaarvamise teel.

Needsamad määrused on maksvad ka küsi-muse juures, missugustel tingimustel arvestada väljaminekuid.

Lõppeks määrab kindlaks § 7. lõpposa (III lõige), kuidas maksustada maksukohustuselisi, kui tululiigid on mitmesugused või samas tulu-liigis on enam kui üks maksualune üksus. Ni-melt arvatakse üksikute tululiikide järele kasud kokku, millest samuti võimalikud kahjud maha arvatakse.

(Järgneb.)

Ettevõtete sisemisest organisatsioonist.

Kes kaebab, et tal on üleliia tööd, näitab seega, et ta ei oska organiseerida. On aga kellegi liig vähe tööd, siis on see tõenduseks, et ta on üleliigne.

Ameerika suurtööstur Taylor ütles: „Peaaegu kõigis tööstusharudes kujundavad palgad peaosas kuludest. Kõrged palgad sunnivad tööandjaid oma personali aega — otstarbekohaselt mõõtma, nagu kaalutakse, mõdetakse ja loetakse materjale. Meil on Taylori süsteem kahjuks peaaegu täiesti tundmata. Niikaua aga kuni meie tööstus ei ole tayloriseeritud, ei suuda me midugi võistelda välismaaga. Paljud, kahjuks liig paljud meie ettevõtjaist otsustavad selle küsimuse pealiskaudselt ja kaalumata, väite: „Meil ei ole see kohane, meil see ei lähe, meie olud on sootu teised.“ Sellise vaesuse tunnistuse vastu tuleks esijoonel intelligentsemal ja erksamal töölisel enestel välja astuda. Kui härrad inseenid on arvamisel, et meie oludes ei ole kohane Taylori süsteem, siis tuleks töölisel näidata, et tõeliselt sellest paremini aru saavad. On võimalik kõike tayloriseerida. Korda luua on võimalik igal pool, sest kord on Taylori süsteemi põhimõte. Korralikult organiseeritud ettevõttes kasutatakse tööjõudu küll täieliselt, ial ei leia aga aset ülekoormatus. On kindel, et tayloriseerimisega kaotatakse logelemine ja see on, mis Taylori süsteemi vastaste juures äratub pahameelt: temaga kaob „mugavus“. Üldine tööstuslik edu sunnib aga kaotama „vana mugavust“. Võitlus olemasolu eest muutub iga päevaga teravamaks ja elu nõuab iga päevaga rohkem pingutust igalt üksikult tööjõult. Nii ei või ka enam äriliste asjades olla juttu mugavusest. Huvitaval viisil ei teata kaubanduslikus bürooelus tayloriseerimisest peaaegu midagi. 25% ametnikkude kossesust võiks tõmmata kokku Taylori süsteemi sisseseadmisega. Ärgu öelgu keegi: see ei lähe. Tayloriseerimine ei tähenda muud kui korraldust, organiseerimist.

Kõigepealt tuleks korraldada igale ametnikule täpne tööjaotus. Organiseerida võib ainult see, kes kõik töökäigud hästi tunneb, kes ise on praktiliselt töötanud ja kes teab, mida iga üksik tööjõud ülekoormatuseta võib ära teha.

Iga organisaator satub kindlasti tõketele. Laisad, vedeledjad, aeglased, tõrkujad, võimetud ja muu sarnane element ei lase end nii kergesti oma rahus eksitada. Laiskuse väljapühkimiseks on vaja erilist luuda. Organisaator peab tund-

ma inimesi, et suuta eraldada teguvõimsaid kõlbmatuist. Ta ei tohi end lasta petta silmakirjalisest ülihoosusest seega, et keegi töötab „kui hull“, kui ta end tunneb vaatlusealusena. Seega ei ole aga veel kõik tehtud, kui organisaator kohaseid tööjõude oskab välja valida ebakohaste hulgast. Tähtsam on töö sisseseadet nii korraldada, et kõik asjata käigud ja otstarbetud käeliigutused jääksid ära. Esimeses järjekorras tulevad kaotada vanad esisade-aegsed logisevate ja piuksuvate pöördtoolidoga kõrged seisupuldid. Seisimine on väsitav ja kõrgele istekohale üles- kui ka sealt maharonimine on aja ja jõu raiskamine.

Kaupmees — olgu ta juhtival kohal või alamal ametastmel — vajab kirjutuslauda ilma iga suguste pealeehitusteta, millise laua taga on mõnus istuda ja töötada. Pealeehitis laual takistab vaba vaadet ümbruskonda ja võimaldab ebavirkadele end ja oma tööd peita pealeehitiste taha.

Tööjaotus olgu igale ametnikule nii läbi töötatud, et igaüks oma kohuseid ja temale määratud tööd tunneks ja ei tarvitsesks lauanaabrilt või kaastööliselt üht ning teist järele pärida.

Midagi pole äritegevuses nii eksitav kui näiteks see, et kogu büroo „harmoonilises üksmeelsuses teeb tööd ühiselt“. Kes tõesti hoosasti oma tööd tahab teha, on eksitatud oma kaastöölise küsimiste ja alaliste pärimistega.

Raskeim osa korra loomises on organisaatoril logelemist büroost välja tõrjuda, millist asjaosalised ial niisugusena ei tunnusta. Kõik, mis neil omavahel on rääkida, olevat nende arvamise järele „ärijuht“. Kui härra M. ei leia oma paberikääre, loeb ta tarviliseks kääride kadumist avalikult ja valjult teha teatavaks. Teda rõõmustab teade, et ametvend S. kadunud kääre veel eile ametvenna L. puldil on näinud. See on põhjuseks ametvend L-ile samuti valju häälega „ametlikult“ teatada, et ta kõne all olevad käärid masinakirjutaja preili N. käest on laenanud. Preili N. tõttab seda kinnitama, paiskab oma puldis kõik segamini ja hõiskab rõõmsalt mõne minuti pärast, et kadunud käärid on leitud! Siis küsib härra X. avalikult, kas tema taskukell on õige, mille alusel algab üldine vaieldus taskukellade ettekäimisest ja tahajäämisest üldse. Seejärele teatab raamatupidaja nähtava heameelega, ja seda kogu personalile, et firma N. N. on oma kaebuse müüdnud kauba juures tekkinud kaaluvähe pärast, mis ju kogu bürgole on teada, lõppeks tagasi võtnud. Järgnevad jälle

üldised läbirääkimised ja vaielused! Vahepeal tuleb raamatupidaja abi preili O. ja teatab, et suvepuhkuse järjekorra nimekirjad on praegu kokkuseadmisel. See on põhjuseks kokku leppida suvepuhkuse aja suhtes ja alata läbirääkimisi selle kohta, kus keegi oma suvepuhkuse mööda saadab. Sellest läbirääkimisest võtab elavalt osa prl. O., et seda jutuainet siis kanda edasi müügi-osakonda, kus jälle kogu personal suurima huviga võtab osa jutust. Kui palju seejuures viidetakse aega, mis produktiivseks töötegemiseks on täiesti kaduma läinud, pole keegi võtnud vaevaks välja arvata. Nüüd on preili L. kirjadega valmis ja kuna tal praegusel silmapilgul kirju kirjutada ei ole, pakub ta oma abi prl. K-le.

Niisugune töötamine ja tööviis on enam kui korraldada! Peab nõudma, et igapäev töötaks täiesti omaette. Teated kogu büroole, kuigi need kannavad puhtärilist iseloomu, ei tohi leida aset. Kellelgi ei ole õigust eksitada teist kaastöölist töö juures. Tahab keegi teada, kas tema kell käib õigesti, siis võib ta seda reguleerida väljaspool äritegevust.

Nota bene: igas büroos olgu nähtaval kohal üles seatud õige kell!

Samuti ei tohi lubada, et kui A. on oma tööga valmis, siis ta aitab B-d. Säärasel teel ei ole võimalik korraldada mõistlikku tööjaotust. Olgu igapäev auks, et ta temale antud tööga saab ise hakkama. See, kes lubab end aidata teistel, raskendab organisaatori tegevust ja on ettevõttele kahjulik! Alguses võib juhtuda, et üks või teine oma tööga ei saa hakkama. Niisugusel juhul tuleb sellest otsekohe teatada organisaatorile (direktorile või peremehele), et tööjaotus muudetakse. Samal viisil peab ka see end üles andma, kelle tööhulk on väike ja kes oma tööga varem valmis saab, kui see oli ette nähtud.

Kui igapäev aitab kaasa Taylori süsteemi sisse seada, siis on võimalik luua tagajärjekast üldtöötamist, mis ettevõttele ja lõppeks ikkagi jälle ka üksikule ametnikule kujuneb kasuks. Muidugi mõista leidub alati niisuguseid, kes uuele töökorrale ei taha alluda. Selle vastu on olemas ainult üks abinõu: niisugused eemaldada! On parem ja kasulik maksta niisugustele kuupalk ette ja tagandada ametist. Kaupmehe kutses tuleb välja sõeluda neid, kes vähese töö juures tahavad palju teenida!

Kaupmehe au on ta agarus ja tublidus; ta peab end vabastama nendest, kes seda ei taha või ei suuda tunnustada.

Arusaadaval viisil ei või Taylori tööviis büroos minna niikaugemale kui tööstuses, kus täpsalt

ette arvatakse, kui mitu tükki teatud esemeid üks inimene teatud masina abil või täpsalt korraldatud tegevusega tunnis valmistab.

Kuid teatud tööjaotus ja tööviis võib ja peab maksma. Raamatupidaja võiks oma töö nii sisse seada, et ta näiteks kella 8—9 sissetulnud kirjad läbi vaatab, tellimiste raamatut kontrollib ja registreerib, eelmisel päeval väljasaadetud kaubad sisse kannab ja kell 9 uute sissetulnud tellimiste sissekandmist algab. Need sissekandmise tööd võivad näiteks kesta 2 tundi. Kell 11 võib ta siis alata orderite väljakirjutamisega ja kinnitada sissetulnud tellimised. Sellele võiks järgneda väljaminevate kirjade korraldamine ja (kui ettevõtte tegevus on kaubanduslik), siis võib asuda tellitavate kaupade korraldamisele. Peaasi on, et neist aegadest iga päev kindlasti kinni peetaks. Suuremates ettevõtetes (meie oludes), kus on olemas sisseostudeks eriline ametnik, peab viimasele tingimata antama võimalus arvestada sellega, et ta igapäev täpsalt ettenähtud ajaks vastavad kirjad ja korraldused kätte saaks ja nende alusel oma poolt võiks teha vastavad ajakorraldused. Niisugust tööjaotust ei tohi aga sageli muuta. Alguses ei pääse muidugi mõista sellest, et teha aja suhtes vajalisi muudatusi. Kui aga aja jooksul kõik tööd aja suhtes on korraldatud nii, et iga ametnik oma tööga ettenähtud ajaks ülekoormatuseta saab valmis, siis muutub seesugune tööviis rõõmuks igale tublile ametnikule.

Taylori tööviis ei ole muud kui hästi läbi mõeldud hammasratta süsteem, mille hambad korralikult ja täpsalt üksteisest kinni võtavad. Jääb üks hammasratas ebaõige sisseseade tõttu teistest maha, siis tekib kogu süsteemis seisak. Igapäev peab teadma, millal ja mida tal teha. Ta peab teadma, et ta tööjaotuses ei tohi teha vigu, sest need lähevad iseenesest teiste hammasrataste peale üle ja mõjuvad takistavalt.

On selge, et laisad ja tööst eemale hoidjad niisuguse süsteemi vastu kindlasti tõrguvad.

Kes on harjunud 15 aastat aeglaselt jalutama, sellelt ei või oodata ja loota, et ta järsku kiirjooksjate hulka sattudes end seal tunneks mugavana.

Büroo organiseerimisel võib olla kindel, et need, kes uuendusele avaldavad suuremat vastuolekut, on kõige laisemad, olgugi, et nad on ametnikud, kellest endise süsteemi juures arvati vastandit.

Kes ei taha varajalt ära kuluda, see püüdku, et ta ergukava ei saaks üleliia koormatud. Töö olgu korraldatud nii, et see ületundideta lahedalt võiks saada tehtud, eeldusega, et oleks võimalus

eksitamatult ja rahulikult vahetpidamata töötada.

Tahtis on veel asjaolu, et ka organisaatori tegevusse puutuvad büroo tarbed — kaupmehe varustus — oleksid ajakohased. Asjata ärgu tehtagu ühtki käelligutust. Näiteks on väga tähtis, et lauatelefon oleks asetatud nii, et telefoni tarvitaja isik hõlpsasti teda võiks käsitada, ja ei tarvitseks oma kohalt üles tõusta. Samuti ei ole ka kõrvalise tähtsusega hoolitseda selle eest, et tindipott alati muutumatult samal kohal asuks, ja et sullepea, pliatsid ja värvipliatsid tarvitamiseks oleksid valmis. Ka paber märkuste tegemiseks olgu alati käepärast. Oleme näinud palju pildistusi eeskujulikudest büroodest ja sisseseadetest. Oleks nende ridade kirjutajal olnud lubatud pildistada ka vastandeid, siis võiksime palju varjukülgi näitlikult ette tuua.

Keegi ärgu arvaku, et ta suudab kõik pidada meeles! Meelespidamine on kaupmehe tagavarakapital või raudvara, millist ei tohi alati raisata, vaid teda tuleb võimalikult kaua koguda ja hoida. Kes tahab kõike meeles pidada, teeb kahju oma erkudele ja muutub vara närvlikuks. On tungivalt vajaline, et paber ja pliats meelespidamise märkusteks oleksid oma kohal ja neid ei tarvitseks tarbekorral otsida.

Varematel aegadel arvati, et ametnik, kelle kirjutuslauale on kuhjatud segamini äripaberite virnad, on eeskujulik töökas inimene.

Moodne äritegevus on selle arvamise kõrvaldanud. Muidugi mõista ei tarvitse meie aja tubli kaupmehe kirjutuslaud paista, nagu poleks tal üldse midagi teha. Igal hommikul tulevad kirjad ja dokumendid korraldada vastavatesse mappidesse, samuti ka päeva jooksul sissetulevad paberid sorteerida sinnaamasse. On kõik asjad õigesti korraldatud, siis kulub nende läbivaatamiseks igal hommikul kõige rohkem pool tundi aega. Ka on alati teada, mis on mappides ja mis tuleb tähtajaliselt täita või korraldada.

Kadugu igasugune kirjade, paberite või dokumentide otsimine!

Väga otstarbekohast, praktilist mappi dokumentide alalhoidmiseks ja tähtajaliseks täitmiseks võib valmistada 7 harilikust akti kaanest, milised ülalt ja alt traatrõngaga on kokku pandud. Igale aktikaanele märgitakse ääre peale nädala päevad, tähendab: esmaspäev, teisipäev jne. Seitsmenda kaane peale märgitakse: mitmesugused. Tähenadatud traatrõngaste abil võib aktikaasi nii ümber seada, et iga päev vastav kaas asub ülal, tähendab esmaspäeval „esmaspäev“ jne. Jäävad esmaspäeval mõned kirjad või dokumendid täitmata, nii et neid mõnesugusel põh-

jusel veel aktide juure registratuuri panna ei saa (näiteks, kui lahendamata asjas veel mõnd vastust või kirja vahemehelt või teiselt poolt on oodata, kuni asja lõpliku lahendamiseni), siis asetatakse see kiri järgmise päeva kaante vahele. Seega võib selle dokumendi kuni teatava päevani julgesti unustada. Mappi vastaval päeval läbi vaadates tuleb lahendamata asi iseenesest päevakorrale ja on veel aega nõutada puuduvat vastust või vahekirja.

Asjata ärgu tehtagu ühtki käiku.

Ametnikkude rändamine ühest büroo ruumist teise kadugu. Kirjade, mappide jne. ülevandmise korraldatagu jooksupoiste kaudu. Igal lürool olgu oma jooksupoiss, kes tarbekorral võib teha ka lihtsamaid kirjatöid. Muu hulgas olgu tähendatud, et otstarbekohasem abinõu seletuste andmiseks mitmesuguste osakondade vahel büroos on kodutelefon. Kaaks koosolevat kirjutuslauda olgu varustatud ühe lauatelefoniparadiga. Seinaaparadid on ebapraktilised, aegaviitvad ja seega mitte otstarbekohased. Et kodutelefoni ei tohi tarvitada erajutuajamiseks, on iseenesest mõistetav.

Ainsam õige juhtsõna moodsale, õigesti organiseeritud büroole olgu: „lühidalt ja selgesti!“ Sellele vastavalt olgu kõik korraldused, kirjutatagu kõik kirjad, sellele vastavalt toimigu ka igäüks alates jooksupoisist kuni direktorini. Ühtegi asjatut lauset nii suusõnaliselt kui kirjaliselt läbikäimises! Maha tarbetud vormid ja liiasti kaugeleminevad viisakuse laused ja meelitused! Time is money! See Ameerika ärivaimu iseloomustav ütetus peab saama ka meie kaupmehe juhtnõõriks. Seega ei ole aga öeldud, et kõik töö kiirusega ja ülepeakaela tehtaks. Just vastupidi! Rahulikkus ja ettevaatus on kaupmehele praegusel raskel ja pineval ajal, mil iga päevaga võistlus muutub teravamaks, tarvilisem kui kunagi varem.

Aeg on raha! See tähendab, et tuleb ajaga olla kokkuhoidlik ja mitte asjata seda raisata. Kaupmehel peab tarbekorral aega üle jääma! On tal aega, siis on tal ka raha!!

Nende ridade kirjutajal on olnud rohkesti juhuseid vahetada mõtteid meie kaupmeestega. Soovitades näiteks lugeda „Kaubandus-tööstuskoda ja Teatajat“, on sagei kuulda vastuseid: „Ei ole selleks aega!“ Küsin: „Kuidas leidub Teil siis aega juhtida oma äri ja tegutseda kaubanduse alal, kui Teile istute kohvikus, kinos või mõnes teises lokaalis, kuna Teil ei ole aega pühendada oma kutse alale kaks korda kuus kas või pühapäeval ainult üks tund aega, sest rohkem ei ole tarvis „K.-t.-koja Teataja“ läbilugemiseks?“

Teataja on Teie kutsealal ajakiri ja Teie kutsega seotud.“ Sellele jäetakse küll harilikult vastus võlgu.

Organiseerimise suhtes võib veel lõpuks öelda: „Quod licet Jovi, non licet bovi“ (Mis on lubatud Jupiterile, ei ole lubatud härjale). Meie ettevõtjad rõhutavad peaaegu alati, et korralik organisatsioon on võimalik ainult suurtes ettevõtetes, kuid ei vasta kaugeltki meie oludele. Tõsi on siin ainult niipalju, et kõigis väikeses töökodades ei saa seada sisse suurejoonelist bürood mitme kirjutus- ja teiste büroomasinatega, palgata raamatupidajaid, korrespondente, stenograafide, direktoreid jne., kuid pidada korda ja kasutada suurtes ettevõtetes tarvitusel olevaid kasulikke võtteid ja näpunäiteid oma seisukohalt, selleks ei tohiks olla takistusi. Mis takistab näiteks väikesel töökojal paari, kolme või viie töölisega pidada enamvähem korralikke raamatuid, mille läbi saavutatakse produktiooni tulukuse kohta statistilist ülevaadet, mis end mitmekordselt tasub. Selle asemel ei peeta meil sagedasti isegi tööliste palga- ja arveraamatuid

ja haigekassade maksumade raamatuid ning tabelleid korralikult, vaid neid tuleb töökaitsse komisssariidel (tööinspektoritel) ja haigekassadel rohkesti politsei kaudu nõuda, kusjuures makstakse alaliselt trahve.

Kaupmehed ja töösturid! „Teataja“ on teie oma asutise häälekanaja. Pöörge kas otseteed või oma kutseühingute kaudu, kellel on sekretärid, või Koja või tema „Teataja“ kohaliku esindaja kaudu toimetuse poole oma puuduste ning hädadega, ka organisatsiooni küsimuste asjus. Kui aga „Teataja“ kirjeldab muu hulgas ka välismaa elu-olust ja annab ülevaadet eeskujulikult organiseeritud ettevõttest, siis on see tänuväärne algatus, mida võiks ainult tervitada ja võiks loota ja soovida, et „Koja Teataja“ oma veergudel edaspidigi peale kodumaa olude kirjelduste tooks välismaalt näiteid.

Seepärast veel kord: Kes leiab, et tal on liig palju tööd, millega ei saa enam hakkama, see näitab seega, et ta ei suuda organiseerida.

Elm. Kurig.

Missuguseid raamatuid äriomanikud on kohustatud pidama.

Rääkides äripidajatega ärimaksudest, kuulud ühtlugu kaebusi, et maksustamisel äri läbikäik on määratud palju suurem kui see deklaratsioonis oli näidatud.

„Mis aitab keskmise puhtakasuprotsendi normi alandamine, kui selle eest läbikäiku tublisti suurendatakse.“

See on tüübiline kaebus, mida nagu ühest suust korratakse.

Kui nüüd sarnaselt kaebajalt küsitakse, miks tema ei tõesta äri läbikäiku ja tõelisi tuluskulusid äriraamatutega, siis on vastus jällegi stereotüüpne:

„Minu äri ei suuda pidada ülal raamatupidajat. Tuleb odavam tasuda üleliia määratud ärimaks.“

Kui siis seletada, et kaugelt suuremalt osalt äridelt ei nõutagi nii keerulist raamatupidamist, millega äriomanik ise ei saaks hakkama, kui ta selleks iga päev vähegi aega tahaks kulutada, — siis ei taheta seda kuidagi uskuda.

Kõik see tõendab, et suur osa meie äripidajatest ei tea, missugused nõuded seadus esitab äripidajatele äriraamatute kohta. Seepärast arvan mitte liigse olevat tulebada meele äripidajatele seaduse sellekohaseid nõudeid.

Kes on kohustatud äriraamatuid pidama?

Raamatupidamise küsimust käsitleb veneaegne kaubanduse seadustik, milline ka meil tänini on maksev. Selle seadustiku § 669 lausub: „Isikutel, kes teevad tegemist kaubitsemisega, peab olema raamatupidamine, ja nad on kohustatud seda tarviliselt korras hoidma, vastavalt kauplemise loomule, mis üldiselt võib jaguneda kolme järku: engroskauplus, detailkauplus ja väikekauplus.“

Selle paragraafi mõiste järele on kõik äripidajad kohustatud pidama äriraamatuid. Erandiks on ainult niisugused kaubitsejad, kes oma kaupa müüvad väikesel määral kioskidest, lahtistelt laudadelt, kastidest, koormatelt või jälle vedades ümber või kandes. Viimastelt ei nõuta äri puhtakasumaksu ja seepärast ei nõuta ka äriraamatute pidamist.

Missugused äriraamatud on nõutavad?

Mida laialisem on äriettevõtja tegevus, mida suurem kaupade läbikäik, seda detailsemalt peavad ärioperatsioonid tema raamatutesse sisse olema kantud. Nii nõuab seadus (§ 670—672), et engrosäri peab pidama 8 raamatut, detailäri — 4 ja väikekauplused 3 äriraamatut. Seadus määrab ühtlasi ka täpselt ära, missugused raa-

matud üks või teine äri liik on kohustatud pidama. Seaduse vastavad paragraafid lausuvad:

§ 670. Esimesse järku kuuluvad: pankiirid, suurärimehed ja üldse kõik need, kes kauplevad välismaaga, ja komisjoni toimingud. Need on kohustatud pidama järgmisi raamatuid: 1) memoriaal ehk journal kõikide toimingute ja kõige äritegevuse igapäevseks sissekandmiseks; 2) kassaraamat, kuhu kirjutatakse täielikult iga rahaline sissetulek ja väljaminek. See raamat peab iga kuu olema lõpetatud, näidates ära ülejäägi järgmise kuu esimeseks päevaks; 3) pearaamat, milles arvatakse üksikud arved kõikide äri läbikäikude kohta, nagu: omakapitali arve, kinnis- ja vallasvara arved, võlgnikkude ja võlausaldajate arved, kaupade arve, kassa arve, ärikulude arve, koduste kulude arve, kasude ja kahjude arve jne. Pearaamatut peab peetama nõnda, et oleks võimalik sellest seada kokku täielik ja selge bilanss ja näha äri seisukorda; 4) raamat kõikide väljaläinud ärikirjade ära kirjade jaoks, mis kantakse sisse täpsalt; 5) kaubaraamat kõikide ostetud, saadud, müüdud ja ära saadetud kaupade sissekandmiseks, näidates ära nende hinna; 6) arve raamat (contocourant ehk riscontro) jooksvate arvete avamiseks igale võlglasele ja võlausaldajale; 7) raamat arvete sissekirjutamiseks, mis antud välja müüdud kaupade kohta; 8) faktuuriraamat saadetud kaupade arve või faktuuride sissekirjutamiseks.

§ 671. Detailkauplustele, kes kuuluvad teise järku, määratakse kindlate vormide järele järgmised raamatud: 1) kaubaraamat kõikide saadud ja müüdud kaupade üleskirjutamiseks ühes hindade ja tingimuste äramärkimisega, misjuures väikesed summad võib märkida üldkokkuvõtteks; 2) kassaraamat rahaliste sissetulekute ja väljaminekute kohta. Tähendatud raamatusse võib kanda sisse igapäevase läbimüügi ühes lausendis või üldsummas, kulud aga kõik üksikasjaliselt; see raamat peab iga kuu olema lõpetatud, näidates ära ülejäägi järgmise kuu esimeseks päevaks; 3) arvete raamat, milles peab täielikult olema näidatud, millal, kui palju, mis eest ja kellele ise võlgneb, kes temale võlgnevad, tähendades ära tähtajad ja saadud maksud; 4) dokumentide raamat, kuhu täielikult kantakse sisse kõik vekslid, võlakirjad, kviitungid, pangapiletid, aktsiad, kontrahid, lepingud ja teised sarnased dokumendid, misjuures iga dokumendi kohal tuleb tähendada ära, millal nende järele maksud on tulnud sisse või kuhu dokument on läinud välja, samuti tulevad tähendada üles kõik need vekslid ja dokumendid, mida äri ise on annud välja, ja mis eest nimelt.

§ 672. Kolmandasse järku kuuluvad väikekaupmehed, samuti ka väikekodanikud ja käsitöölised, kes kauplevad enda valmistatud saadustega, välja arvatud need, kes töötavad ainult tellimise peale. Nemad peavad pidama kindla vormi järele kolme raamatut: 1) kassaraamat igapäevsete rahaliste sissetulekute sissekandmiseks üldsummana, väljaminekud aga, nagu maksud ostetud kaupade ja materjalide eest, samuti ka kodused ja kõik teised kulud üksikasjaliselt; see raamat peab iga kuu lõpetatama, näidates ära ülejäägi järgmise kuu esimeseks päevaks; 2) kaubaraamat kõikide saadud kaupade sissekandmiseks ühes hindadega ja tingimustega, misjuures väikesed summad võib näidata kogusummana; 3) arveraamat oma ja teiste võlgade ülestähendamiseks“.

Et igal äripidajal kaubanduse seadustikku ei ole, siis olen eelmised paragraafid tõlkes toonud täielikult.

Seaduses ei ole otsekohe nimetatud, missuguse süsteemi järele üks või teine äri liik on kohustatud oma ärraamatuid pidama. Kuid ülesloetud raamatute nimetustest selgub igale, kes raamatupidamisega vähegi tuttav, missugune süsteem ühel või teisel puhul tuleb valida. On selge, et engrosäridelt nõutakse tingimata kahekordset ehk süstemaatset raamatupidamist. See on ka üsna loomulik, sest sarnaste äride tegevus on seevõrra laialine ja keeruline, et teissugune raamatupidamine siin äri käigust ja seisukorrast selget ülevaadet ei võimaldaks.

Koguni teisiti on aga lugu detailäride ja väikekaupmeeste juures. Siin ei nõua seadus muud kui ainult lihtsat raamatupidamist. See raamatupidamise viis on seevõrra lihtne, et sellega igauks kergesti sellekohaste õpperaamatute järele võib tutvuda. Ka nõuab see raamatupidamise viis vähe tööd, nii et iga äripidaja, kui ta järjekindlalt iga päev pühendab vähekeese aega oma ärraamatutele, seega kergesti saab valmis, ilma et ta tarvitseks endale palgata raamatupidajat. Meil on aga kaugel suurem hulk äridest just detail- ja väikeärid, kellelt keegi keerulist raamatupidamist nõuda ei või. Nii on põhjuseta nende kaebused, et nende äride sissetulekud ei võimalda raamatuid pidada.

Kui ärraamatud eelmiste seadusparagraafide järele õieti ja korralikult on peetud, siis ei ole ühelgi ärimaksu komisjonil õigust neid lükata tagasi kui mitteküllaldasid tõendusid äri läbikäigu ja kasude-kahjude kohta. Põhjusi, miks ärraamatuid tihti siiski tõendustena vastu ei võeta, tuleb otsida raamatutes enestes, mitte aga selles, missuguse süsteemi järele raamatud on peetud.

Lubamatuid soodustusi kaubaveos raudteelaste kohapealsetele tarvitajate ühisustele.

Teatavasti reguleerib raudteelaste tarvitajate ühisuste vagunpoodide ja vagunladude kaubaveo hind raudteedel vabariigi valitsuse poolt 6. septembril 1922. a. kinnitatud „raudteelaste tarvitajate ühisuste vagunpoodide ja vagunladude eriveotariif nr. 6“ („R. T.“ nr. 147/118 — 1922. a.), mis muudetud ja täiendatud tariifinõukogu sellekohaste otsustega 21. märtsist 1924. a. („R. T.“ nr. 46 — 1924.) ja 19. märtsist 1926. a. („R. T.“ nr. 29 — 1926.).

Nüüd on aga selgunud, et sama eriveotariifi nr. 6 alusel veavad raudteedel oma kaupu ka raudteelaste tarvitajate ühisuste provintsis asuvad ja kindlasti paigal püsivad kauplused alandatud veohindadega, makstes laiaroopalisel raudteel kr. 0,03 telg-kilomeetri pealt ja kitsaroopalisel raudteel kr. 0,05 iga vagun-kilomeetri pealt. Ütleme näiteks, et Mõisakülas erakaupmees ja raudteelaste tarvitajate ühisus tellivad Tallinnast kumbki 5000 klgr. suhkrut, siis läheb selle vedu erakaupmehele maksma kr. 74.—, raudteelaste tarvitajate ühisusele aga kõigest kr. 9.80. Seega võib Mõisaküla raudteelaste tarvitajate ühisus odava kaubaveo tõttu oma kaupa müüa välja 6—7 senti 5 klgr. pealt odavamalt kui erakaupmees.

On selge, et mida kõrgemasse veotariifiklassi kaup kuulub, seda enam teenivad raudteelaste tarvitajate ühisuste kohapealsed poed sellest soodustatud kaubaveost raudteedel.

See nähe on jällegi üks lüli suurest soodustuste seeriast, mis on antud raudteelaste tarvitajate ühisustele, kelle poed meie oludes on

muutunud universaalkaubamajadeks nii oma kaubaartiklite kui ka klientuuri poolest. Seega on seletatav ka nähe, et meie raudteelaste tarvitajate ühisuste kauplusi asutatakse ka seal, kus raudteelasi endid üldse ei olegi.

Mis puutub raudteelaste vagunpoodide tegevusesse, siis tehti raudtee valitsuse vanema revidendi ja Kaubandus-tööstuskoja esindaja poolt ühisel väljasõidul 1. a. 18. detsembril Mõisakülla — Voltveti ja Siigastesse kohapeal kindlaks, et Mõisaküla raudteelaste tarvitajate ühisuse vagunpood on müünud kaupa ka mitteliikmetele, s. o. koguni kõrvalistele isikutele, rääkimata veel ajutistest raudteetöolistest ja ametnikest, kelle peale, kuigi nad pole ühisuse liikmed, kaubamüügi suhtes püütakse laiendada liikme õigusi. Selline kauba müük vagunpoodidest kõrvalistele isikutele, mis, nagu kuuleme, täiel määral jätkuvat, on aga vastolus lepingus ettenähtud tingimustega.

Kaubandus-tööstuskoda püsib seisukohal, et selline raudteelaste tarvitajate ühisuste erandiline soodustamine kaubaveos raudteedel, võrreldes erakaupmeestega provintsis, kes peavad riigi vastu kandma suuri maksukohustusi, ei ole millelegi õigustatud ja teeb erakaupmeestele võistlemise tarvitajate ühisustega võimatuks.

Nüüd on Kaubandus-tööstuskoda esinenud kaubandus-tööstusministri ees vastava märgukirjaga, et raudteelaste tarvitajate ühisuste kohapealsete poodide varustamine kaupadega eriveotariifi nr. 6 alusel tunnustataks seadusevastaseks ja keelataks ära.

Mõned tarvilised juhatused tempelmaksustamise alalt.

1. Väärtpaberite duplikaatide tempelmaksustamine.

Tulevad ette juhud, kus nimelised väärtpaberid (aktsiad) lähevad kaduma, kusjuures nad tulevad seaduslikus korras tunnistada kadunuks. Niisuguste seaduslikus korras kadunuks tunnistatud nimeliste väärtpaberite asemele antakse välja duplikaadid. Tekib küsimus, kas kuuluvad säärased duplikaadid tempelmaksustamisele ja kui suures summas.

Väärtpaberite tempelmaksustamine on ette nähtud tempelmaksu tariifi § 56. Selle tariifi

mõtte järele peab tunnustama, et tempelmaksustamise objektiks käesoleval juhul on emissiooni operatsioon. Väärtpaberid aga tempelmaksustatakse seepärast, et nad kujutavad endast dokumente, mis tõestavad teatud väärtuste väljalaskmist. Seetõttu on ka tempelmaksu tasumise tähtsajaks emissiooni moment, aga mitte väärtpaberite väljaandmise aeg. Kui aga väärtpaberite väljalaske eel käib ajutiste tunnistuste ja kviiitungite väljaandmine, siis tempelmaksustatakse need tunnistused ja kviiitungid ja väärtpabereid hiljem sel juhul eraldi ei tempelmaksustata.

Järelikult sarnase väärtpaberite tempelmak-

sustamise iseloomu juures ei saa ka nende duplikaate, mis antakse välja kadunute asemel, viia tariifi § 56 alla, sest viimaste väljaandmisel ei ole aset leidnud mingi uus emissiooni operatsioon, kuna aga vana emissiooni operatsioon oli omal ajal maksustatud.

Kuid ei saa ka nimetatud duplikaate lugeda koguni vabastatuks tempelmaksust, sest sama tariifi täpsa mõtte järgi on vabastatud ainult need väärtpaberid, mis vahetatakse ümber rikutud ja ribedate väärtpaberite vastu.

Seetõttu tulevad tähendatud duplikaadid arvata nende duplikaatide hulka, mis tariifi II osas ettenähtud tempelmaksustamisele kuuluvatest dokumentidest välja antakse, ja kuuluvad § 54 põhjal maksustamisele 25 s. igalt poognalt.

Tuleb lisada juure, et kui säärased duplikaadid esitatakse palve juures riigiasutistele, kuuluvad nad peale selle, kui palve lisad, tempelmaksustamisele 10 sendiga igalt poognalt kui lisad tempelmaksu tariifi § 2 alusel.

2. Komisjonilepingute tempelmaksustamine.

Tempelmaksu tariifi § 29 järgi arvatakse komisjonilepingute pealt 0,2% komisjonil müüdud või komisjoni alusel ostetud kauba väärtusest. Muude komisjonikaupade hulgas esineb ka komisjonikaubana aktsiisivalitsuse poolt viina-kauplustele müügilks antav piiritus ja viin. Viimased antakse müügilks pudelites ja saadetakse kätte kastides, kusjuures aktsiisivalitsusele viimaste hind komisjonäride poolt sisse makstakse. Tekib küsimus, kas kuulub arvesse võtmisele jookide hind ühes taaraga, s. o. kastide ja pudelitega, või ainult jookide hind?

Kuna lepingute järgi müügiesemeks osutuvad ainult piirituse saadused ja kastid ja pudelid

müügilks ei ole määratud, vaid nende eest komisjonäride poolt sisse makstud hind osutub ainult tagatiseks, mis väljaantud taara tervelt tagasitoomise kindlustab, ja taara tagasitoomisel komisjonäridele tagasi makstakse, siis kuuluvad lepingud tempelmaksustamisele ainult viinasaaduste hinna järgi ilma taara hinda juure võtmata.

3. Avaldiste lisade tempelmaksustamisest.

Tempelmaksu tariifi § 2. on ette nähtud valitsusasutistesse esildatavate dokumentide ja nende ärakirjade tempelmaksustamine 10 sendiga poognalt ainult neil juhtudel, kui need on lisadeks avaldistele, mis sama tariifi § 1 on loetletud. Tegelikus elus tuleb aga ette rohkearvulisi juhte, kus niisuguseid dokumente esitatakse asjatoimetuste juure ilma avaldisteta, nagu näiteks volinikkude poolt kohtu ja maksustamise asutistesse ja mujale, kui palved pole nende eneste, vaid nende volitajate poolt varem sisse antud.

Tempelmaksu tariifi § 2 mõtte järgi kuuluvad 10-sendilisele tempelmaksustamisele poognalt kõik dokumendid, mis esitatakse avaldiste täiendamiseks, mis ette nähtud tariifi § 1, olenemata sellest, kas esitatakse nad üheaegselt avaldistega või hiljem. Seepärast on säärased dokumendid, mis esitatud huvipoolsete isikute poolt kohtuistungeil, maksuasutistesse ja mujale, asja sisu poolest lisad varem sisseantud avaldistele ja tulevad tariifi § 2 kohaselt maksustamisele.

Peale selle ei ole tähtsust asjaolul, et nimetatud dokumendid esitatakse voliniku ja mitte volitaja enese poolt, kes avaldise sisse andis, kuna dokumendid ka sel juhul oma tähtsuse alal hoiavad, olles täienduseks omal ajal sisseantud avaldistele.

Veel posti kutselehtede täiendamise asjus.

'Posti-telegraafi-telefoni peavalitsuse seletuse peale „K.-t. T.“ nr. 8 — 1929. a. oleks tähendada järgmist: Mis puütub asjaolusse, „et Tallinna välispakkide postkontori ülema teate järele olevat pakisaajatel enne kutselehtede kättesaamist igasugused andmed pakkide kohta käsitada, sest et enamasti kõik kaubasaajad juha enne pakkide päralejõudmist saavad saajatel pakkide kohta arved, faktuurad, päritolutunnistused jne., kus üksikasjaliselt üles märgitud kõik kaubad ühes kaaluga, ja seepärast ei ole Tallinna välispakkide postkontorilt kaalu ülesmärgimist kutselehtedel keegi nõudnud,“ võib see väide

ainult osaliselt olla põhjendatud, igatahes ei ole see aga iga pakisaaja kohta maksev, vaid kujundab ainult erandid. On üksikuid alasid ja suuremaid firmasid, kes ekspordikaubanduses enam töötanud ja seepärast oma ostjaskonnale kaubasaamises teevad kergendusi sel näol, et nad faktuuradele jne. teevad vastavaid märkeid. Suurem osa välisfirmadest aga sellekohaseid märkeid ei tee. Teiseks aga, kuigi sellekohased märkused ka arvetel ja faktuuradel või muul dokumentidel on olemas, pakisaajal ei ole ikkagi võimalik teha vahet vastavate pakkide vahel ja leida vastavat pakki enne selle väljaostmist

postkontorilt, sest kutselehel puudub sellekohane märk või igasugune tunnusmärk, kelle käest pakk on ja kui raske ta on. See selgub alles siis, kui pakk juba on välja ostetud ja käes. Niisugune olukord tekib muidugi ainult siis, kui pakisaajal on sõada välismaalt alaliselt suuremal arvul postipakke eriti ühest lähtekohast ja mitmeilt saatjailt. Pakisaajale aga, kes harvemini postipakke saavad, on kõne all olev küsimus lihtsam, eriti veel siis, kui pakid on ühest lähtekohast. Sel juhul teab pakisaaja juba nädalaid ette, et temal sealt ja sealt selle käest on oodata postipakk. Kui ta siis saab postilt kutse, siis teab ta, et see on oodatud pakk. Saab aga pakisaaja ühel ajal mitmelt poolt mitmesuguseid pakke, siis ei tea ta iialgi, missuguse kutselehe järele tema kõige kiirema iseloomuga paki võiks kõige enne kätte saada, vaid peab kõik pakid korraga välja ostma. Mis aga puutub sellesse,

et „samuti viibivat välispakkide saajad — kaupmehed suuremalt jaolt kas ise või oma volinikute kaudu pakkide tollitamise juures ning selle tagajärjel olevat neil juba enne kutselehtede saamist igasugused andmed pakkide kohta käsitada“, siis oleks siin ainult lähendada, et see väide on maksev ainult Tallinna, kuid mitte provintsi kohta, kelle poolt aga just kutselehtede täiendamise soov tulebki. Kuna aga Tartus tollipunkti olemas ei ole, ei saa Tartu kaupmehed ka olla iga postipaki tollitamise juures. Juhud aga, kus provintsi kaupmeestel Tallinnas tollimise juures viibivad volitatud esindajad, on üksikud, mis jälle suurema hulga kaupmeeste kohta ei ole maksev. Peaks aga Tartusse postkontori juure avatama tollipunkt, siis langeb loomulikult ära kõne all olev Tartu kaupmeeste soov postikutselehtede täiendamises. E. K.

Eesti-Kreeka kaubavahetus muutub elavamaks.

Kaubitsemine Kreekaga näitab endiselt hoogsat tõusu tendentsi ja Eesti kaupade väljavedu sellele uuele turule areneb järjekindlalt, kuigi ka läinud aastal ostsime Kreekast rohkem kui sinna müüsimise. Kuid ka uue kaubavarustaja turu leidmine, kust meile tarvilisi kaupu odavamini saame kui seni, aitab elukallidust vähendada. Eesti-Kreeka kaubanduslik läbikäik on kahe aastaga tõusnud, endise raha järgi arvates, ühest miljonist kuni 50 miljonini, nagu näha järgnevast tabelist:

Eesti-Kreeka kaubanduslik läbikäik oli:

1926. a.	10.000	krooni,
1927. a.	70.000	„
1928. a.	507.000	„

Mida ostame Kreekast.

Peamiselt veame Kreekast sisse rosinaid ja tubakat ning nisukliisid loomatoiduks, mis kolmandal kohal sisseveetavate kaupade väärtuses. Teistest Kreeka kaupadest tulevad meile nüüd vahetalitajate-maade abita otsekohe loorberilehed, vürts, kuivatatud puuvili, seesami seemned, põletatud magnesiit. — Kuigi Eesti-Kreeka kaubabilansi passiivsus on ka läinud aastal jäänud püsima, siiski võime märkida, et kaubitsemise intensiivsuse tõus on läinud aasta lõpu poole veel rohkem muutunud Eesti kaupade kaasuks. Eelmise, 1927. aastaga võrreldes oli esimene 8 kuu jooksul Kreeka kaupade sissevedu meile tõusnud 4-kordseks, Eesti kaupade välja-

vedu Kreekasse aga 15-kordseks. Kogu aasta kokkuvõtte näitab veel suuremat tõusu tendentsi: Kreeka eksport Eestisse on tõusnud 7-kordseks, — Eesti kaupade väljavedu Kreekasse aga koguni 27-kordseks.

Mõned Eesti kaubad, mis ametlikus statistikas puuduvad.

Tuleb võtta arvesse, et mitmed meie kaubad, mis Kreekasse välja veetud, ei ole sattunud ei meie ega Kreeka kaubanduse statistikas, ja seda sel lihtsal põhjusel, et need on re-eksporteeritud teistelt maadelt, osalt mõne meie eksportäri välismaa osakonna kaudu. Nii on peakonsulaadil teada, et 1928. aastal tuli Kreekasse mitu partiid Eesti vineeri, umbes 40.000 krooni väärtuses, siis Eesti puuvillavabrikute saadusi — umbes 5.000 kr. väärtuses ning mõned vähemad partiid muid kaupu, mis kõik statistikas teiste maade kaubitsemise all läbi viidud. Võib oletada, et ka re-eksporteeritud kaupu on rohkem tulnud Eestist Kreekasse, sest vaevalt saab peakonsulaat kõigi sääraste saadetiste kohta andmeid. Kreekasse müüme paberit, kalevit, vineeri, kompvekke.

Kreekasse oleme müünud 1928. aastal (Riigi Stat. Keskbüroo andmeil) — ajalehe- ja pakimispaberit, kalevit, villast riiet ja karamellkompvekke, ja peale selle, Eesti peakonsulaadi andmeil, — vineeri, puuvillavabrikute saadusi ja telefoniaparaate (mõned üksikud). Esmakordselt jõudsid Eesti kaubad Kreeka turule vast

1927. a. teisel poolel. Eesti kaupadest on seni Kreekas leidnud turgu:

Eesti kaupade väljavedu Kreekasse.

Kauba nimetus	1927. aastal:		1928. aastal:	
	Kg.	Krooni	Kg.	Krooni
1) Ajalehepaber	—	—	477.084	105.209
2) Pakkimispaber	6.721	2.500	45.891	18.489
3) Kalev	386	4.610	803	11.077
4) Villane riie	—	—	674	9.188
5) Karamell-kompvekid	—	—	777	1.311
Kokku:	7.107	7.110	525.229	145.224
6) Vineer	—	—	? umbes	40.000
7) Puuvilla-saadused	—	—	? umbes	5.000

Ülaltoodud ametlikkudele statistika andmetele, mille järgi 1928. a. Kreekasse oleme välja vedanud kaupu üle 145 tuhande krooni eest, tuleb lisada juure väljajäänud vineer, tekstiil, telefoniaparaadid jne., mille tõttu meie väljaveo üldsumma Kreekasse läinud aastal tõuseb 20 miljoni sendini.

Kreeka turg huvitatud meie kartulist, võist, külmutusmasinaist.

Kreeka kui tarvitaja-turg on peale sinna juba teed leidnud Eesti kaupade äärmiselt huvitatud mitmest teisest meie põllumajanduse ja tööstuse saadusest, millede müük seni pole teostunud vaid puht juhuslikkudel põhjustel. Nii on Kreeka soodsaks turuks, võttes arvesse ka kauge kaubatee prahti, meie kartulile (kahe viimase aasta vähene saak pole võimaldamud välja-

vedu teostada, hulga järelepärimiste peale vaatamata), võile (hinnad on väga kõrged, kuid on tarvis eriline troopikamaade pakkmisviis, plekktoosides, milleks vaja või väljaveo kontrollimäärusi muuta). külmutusmasinatele, telefoni- ja raadiotarvetele, tsemendile, metsakaupadele, purjeriidele, veinivaatidele, valmis ustele-akendele jne.

Eesti kaupade müügi korraldusel on veel palju teha, kuid ka seniste tagajärgede järgi otustades pole kahtlust, et meie kaupadele Kreekas tulevikus leidub suuremaid väljaveoteid.

Pangaoperatsioonid ja muid vormaliteete tuleb lihtsustada.

Teatud määral on otsekohesele kaubitsemisele takistuseks ka äriühenduse puudus Eesti ja Kreeka pankade vahel, nii et tuleb tegutseda kolmanda riigi pankade kaudu, asjaolu, mille peale isegi Kreeka ajakirjanduses on juhitud tähelepanu (Kreeka lehe kirjasaatja Tallinnast!). Praegu on pankade vahel aga juba selles asjas käimas kirjavahetus.

Kahtlemata osutub soodustuseks meie kaubavahetusele Kreekaga ka mõnesuguste vormaliteete lihtsustamine, vastastikkuse põhimõtte alusel, mis alal loodetavasti lähemal ajal Eesti ja Kreeka valitsuste vahel saavutatakse kokkulepe.

Kreeka raha stabiliseerimine ja praegune tugev valitsus tuntud riigimehe Venizelose juhtimisel annavad kindlustuse, et Kreeka majanduslik seisukord paraneb ja muutub tugevamaks, ostujõulisemaks, mida ka juba nüüdki võib märgata; rohke väliskapitali sissevoolamine oma poolt tõstab samuti turu ostuvõimet.

P e a k o n s u l E. W e e b e r m a n .

Kaubandus-tööstuskoja teateid.

Erinõupidamine Kaubandus-tööstuskoja krediitvõime teadete büroo asutamise asjus.

14. veebr. 1929. a. oli Kaubandus-tööstuskoja poolt korraldatud suurem erinõupidamine krediitvõime teadete büroo asutamise asjus, millest osa võtma oli palutud peale Koja tegelaste ka kaupmeeste, töösturite ja pankade organisatsioonide kui ka Kaubandus-tööstusministeeriumi esindajad.

Koosolekut juhatas Koja esimees Eira Puhk.

Koja direktor M. Hurt andis pikema tilvaate krediitvõime teadete andmise korraldustest naaberriiges ja teistes maades ning tutvustas koosviibijaid ettepanekutega, mis on Kaubandus-tööstuskotta tulnud selliste asutiste loomiseks Eestis.

Teatavasti näeb Koja seadus ette, et krediitvõime teadete andmise bürood peavad töötama Koja otsekohese kontrolli all. Eira Puhk selgitab, et Koda seepärast ise seesuguseid asutisi ei kavatsenud ega saa ellu kutsuda, küll aga tahab Koda vastuvõetavate ettepanekute puhul

anda oma soovitusse kontsessiooni saamiseks kaubandus-tööstusministeeriumilt.

Kaubandus-tööstuskojale on tulnud mitmed ettepanekud sellise büroo asutamise kohta ja nendest kavatakse valida välja kõige vastuvõetavam. Kuna krediivõime teadete andmise küsimus omab erilise tähtsuse meie majanduslikus elus, praegu aga neid teateid annavad paljud väga mitmesuguste välismaa büroode korrespondendid, ilma et Kaubandus-tööstuskojal oleks võimalik nende teadete andmist kontrollida, siis on vajaline juba lähemal ajal selle küsimuse otsustamine.

Koosoleku läbirääkimiste tulemusena võetakse vastu järgmised põhimõttelised seisukohad:

1. Tunnustada tarviliseks krediivõime teadete andmise büroo tegevus korraldada nii, et ta võiks anda teateid meie äriettevõtetele nii sise- kui välismaalt, mispärast on selle büroo ühenduses seismine välismaade vastavate asutistega tarviline.

2. Büroo juhtimine ja selle tegevuse kontroll peab seisma kohalike turgude tegelaste käes.

3. Ei ole tähtis, millised kapitalid selleks liikuma pannakse. Vastavate ettepanekute kaalumise peab jääma Kaubandus-tööstuskoja hooleks.

Uus haiguskindlustusseadus riigikogu sotsiaalkomisjonis ja majandusorganisatsioonide arvamised.

Neljateistkümnendal veebruaril oli riigikogu sotsiaalkomisjonis võimaldatud Kaubandus-tööstuskoja, laevaomanikkude ja tööliste liidu esindajal avaldada nende organisatsioonide arvamist uue haiguskindlustusseaduse eelnõu kohta. Kõige esindajana kandis hr. H. Kolts ette seisukohad, pikemalt seletades neid punkte ja põhimõtteid, milles seadus vastuvõtmatu. Majandusringkondade tähtsamatest nõudmistest võiks nimetada seda, et territoriaalkassade kõrval nõutakse kindlalt kassasid ametalade ja ettevõtete järele, jättes võimaluse haiguskindlustust korraldada praktilisemalt ja tegevusaladele vastuvõetavamalt. Teiseks on majandusringkonnile täiesti vastuvõtmatu, et kassade juhtimisest on täieliselt jäetud välja tööandjate esindajad ning kava järele praktiliselt ka intelligentsete haigekassaliikmete esindajad, vaatamata sellele, et tööandjad maksavad isegi $\frac{2}{3}$ maksudest. Peaks vähemalt lubatama 50% tööandjate esindajaid ja peale selle tuleks ka intelligentsetele liikme-

tele kindlustada esindus. Kolmandaks on täiesti vastuvõtmatu, et kõik palgata õpilased on viidud nende kulul, kes oma juures õppimist võimaldavad, seadusliku kindlustuse alla kõikide soodustustega. See viib terve töösuse õppimise täieliselt ummikusse. Neljandaks on haigekassadest antavad abid ja soodustused liig laiaulatuslikud ning meie oludele üle jõu käivad. Viiendaks on haiguskindlustusseaduse kava järele ühes nõutavate teadete andmise ja protsentide ning palgade arvestamisega liig keeruline ning tooks kaasa määratud kõrvalkulusid ja raskeid trahve, nagu seadus neid ette näeb. Peale selle on veel terve rida väiksemaid puudusi. Kõikide puuduste kõrvaldamiseks on Kaubandus-tööstuskoja poolt esitatud kirjalik ettepanek.

Laevaomanikkude ühingu esindaja peatus pikemalt meie rannasõidulaevade küsimuse juures, mille kohta on kavatsatud ka laiendada sunduslikku haiguskindlustust, ning tõi terve rea kaalulvaid põhjusi, mistõttu peaks rannasõidulaevad Skandinaavia riikide eeskujul haigekassade alla viimisest välja jätama, puudutades ka kalameeste seisukorda. Seda enam, et alles aasta tagasi on meie laevasõidu haiguskindlustus Skandinaavias maksmas oleva seaduse eeskujul meremeeste seaduse kaudu lahendatud.

Nagu selgus, ei luba sotsiaalkomisjon seltskondlike ja vastavate tegevusalade esindajail võtta osa seaduse üksikasjalisest harutusest alamkomisjonis, mida tuleb tõsiselt kahtseda, kuna võib arvata, et seadust käsitatakse puhtteoreetilisest küljest, sest ka meie majandusministeeriumi esindaja ei võta alamkomisjoni koosolekuist osa.

Kaubandus-tööstuskoja sammud jääoludest takistatud ühenduse korraldamiseks Tallinna sadama ja Danzigi ning Stettiini vahel.

Laevaühendus Tallinna ja välismaa sadamate vahel on juba pikemat aega seismas, mis end kaubanduses, eriti aga meie ekspordi alal, hakkab valusasti tunda andma. Ühendus katkes täielikult selle järele, kui Soome laevaselts loobus ka Vellamot Tallinna sadamasse saatmast, et rahuldada oma kaupade vedu. Saksa laevaseltsid, kelle käes teatavasti kõik meie laevaliinid, loobusid isegi „Nordlandi“ väljasaatmisest Stettiinist seal valitsevate raskete jääolude tõttu.

Laevade liikumises on tekkinud takistus sellest, et Saksa sadamad, samuti ka Danzigi ja Daani väinad, on rängalt jäänud ja seal puuduvad

vajalised jäämurdjad laevade läbiaitamiseks. Samal ajal on aga laevade liikumine Tallinna sadamasse jäämurdjate abil kogu aeg võimaldatud takistusteta.

Et seisukorda selgitada, pööris Kaubandus-tööstuskoda telegrammidega Stettiini ja Danzigi kaubanduskodade poole järelepärimisega, millal oleks loota, et neis sadamais laevade liikumine tarviliste jäämurdjate abil uuesti avataks.

Nagu läbirääkimistel selgus, võiks meie mereasjanduse peavalitsus oma poolt lühemaks ajaks rendile anda jäämurdja „Tasuja“, et laevu Danzigist välja saata. Ka oleks Saksa sadamatesse ja Daani väinadesse võimalik Venest rentida jäämurdjaid, kus siinsete ringkondade teades seisab tegevuseta neli tugevat jäämurdjat.

Nende sammude tagajärjel ongi nüüd „Tasuja“ asjus mereasjanduse peavalitsusega lepitud kokku ja laev ongi juba asunud teele, et jääs seisvad laevad aidata Tallinna poole teele.

Teateid äride registrist.

Veebruarikuu esimesel poolel on registreeritud järgmised uued firmad:

1. Masina- ja kaaluvabrik „Vega“ ins. Gangnus, Tallinnas.
2. Jaan Margus, Paides, saeveski.
3. Eesti Tekstiil Alfred Miller, Tallinnas, riidekauplus.
4. Arnold Märka põletispuuderi, Tallinnas.
5. Albert Parve, Jarve val, toiduainete-kauplus.
6. Põllumajandus-karjasaaduste ja puuviljaäri „Hiir“ Ratt ja Ko., Tallinnas.
7. Aleksander Rābanik, Kaarli v., metsatukkide ülestõstmine.
8. Aleksander Uuslaud, Ridalas, segakauplus.
9. Eestbüroo Drake ja Ko., Tallinnas, tõlgete ja kirjatööde masinal tegemiseks.
10. Konstantin Folker, Tallinnas, koloniaalkauplus.
11. Esimene Tallinna valmisriiete- ja mütsikauplus R. Pirovits, Võrus.

12. Hans Lõuna, Tallinnas, toiduainete-kauplus.

13. Rud. Passup ja Ko., Tallinnas, lastekeriistadega kauplemine.

14. Saapaparandusetööstus „Tugev“ A. Meiertal, Tallinnas.

15. Peeter Kokla, Suuremõisa vald Hiiu-maal, segakauplus.

✓ 16. Kompvekitööstus „Alfa“ M. Eriks, Tartus.

Veebruarikuu esimesel poolel tegevuse lõpetanud firmad:

1. August Guutmann, Kirno v. Harjumaal, toiduainete-kauplus.

2. A. Ehnboom, Tallinnas, toiduainete-kauplus.

K. Mikita 50-aastane.

K. Mikita.

Kesknädalal, 27. veebr. s. a., pühitses Kaubandus-tööstuskoja V sektsiooni esimees Karl Mikita oma 50. sünnipäeva. Karl Mikita sündis vana kalendri järele 14. veebruaril 1879. a. Pärnu külje all Räämas puusepa pojana. Noor Mikita pandi maaler Villemi juure Pärnu maalritööd õppima, kust ta peale selliks saamist sõitis Riiga, töötades seal parimate meistrite juures. Juba 1908. aastal asus Karl Mikita Tallinna, kus ta ka 1906. a. sooritab meistrieksami ja asub iseisvalt tööle.

Karl Mikita on peale oma maalriäri juhtimise alati elavalt võtnud osa nii poliitilisest kui ühiskondlikustki tööst. Ta on kaua aega olnud Eesti Käsitöölise Seltsi esimees ja „Estonia“ seltsi liige ning juhtiv tegelane. Peale selle oli ta valitud riigikokku ja Tallinna linnavolikokku, samuti on ta veel tegev o.-ü. „Vaba Maa“ ärijuhina, olles ka üks selle osauhinna asutajaist.

Kaubandus-tööstuskojas on Karl Mikita juba pikemat aega tegutsenud agara töömehena kesk- ja väiketööstuse sektsioonis, olles selle sektsiooni esimees.

Soovime omalt poolt väsimatule töömehel juubelpäevaks südamest õnne ja veel palju, palju aastaid edaspidiseks tööks üldsuse kasuks ja kodumaa tööstuse ning käsitöö arendamiseks.

Tartu suurkaupmees Mart Jänes 60-aastane.

Mart Jänes.

22. veebruaril s. a. pühitses Tartu suurkaupmees M. Jänes oma 60. sünnipäeva. Alates omal ajal õpipoisina Valgas oma tegevust ärialal on lugupeetud juubilar ennast visa ja püsimatuga suutnud töötada üles tooniandvaks suurärimeheks Eestis. Tüsedad ärimehe omadused avaldusid juubilar juures juba noorelt, kui ta veel töötas palgalisena teiste juures ja samad omadused on ka põhjastanud seda, et juubilar nüüd, 30-aastase iseseisva ja edurikka kauplemise järele, võib maitsta oma usina ning hoolsa töö vilja. Muidugi tuli ka M. Jänesel alul võidelda raskustega, kuna ju tol ajal eestlasest ärimehele püüti veeretada ette igasuguseid raskusi, et takistada teda pääsmast majanduslikule jõukusele. See kõik aga ei suutnud murda juubilarit sitkust ja kindlat taht. Ja nii ongi M. Jänes jõudnud välja seisukohale meie kaubanduses, mille tähtsus ning mõju ei piirdu üksnes Tartu linnaga, vaid ulatub üle kogu Lõuna-Eesti.

Olles väsimatu töömehes võib teda pea alati leida töötavana oma kaubamajas, kuid seegipärast leiab juubilar veel aega ühiskondlikukski tööks. Nii on ta tegev paljudes seltsides ja organisatsioonides, raha- ja kultuurasutistes ja ka kaubandus-tööstuskoja II sektsiooni täiskogu liige jne.

Ühineme kõigi teistega soovides juubilarile edaspidiseks kasulikuks tegevuseks jõudu ja energiat kauaks ajaks.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt.

Laevasõidu erinäitus peetakse Tallinnas ühel ajal 7. näitusmessiga.

21. veebruaril s. a. oli näitus-messi juhatuse poolt korraldatud suurem nõupidamine vastavate organisatsioonide ja asutiste esindajatega, kus üksmeelselt heaks kiideti I laevasõidu erinäituse korraldamine ühel ajal näitus-messiga. Erinäituse eesmärgiks oleks laevasõidu tutvustamine ja propageerimine laiematele rahvakihtidele üle maa. Näitus koosneks väljapanekulist diagrammides, mudelites ja piltides ning esemetes laevasõidusse puutuvatelt aladelt. Seal oleks esitatud ka väike merekaubanduse ja Eesti laevasõidu ajalooline osakond, kuhu koondatakse vastavad esemed linnadest kui ka meie randadest. Väljapanekute korraldamisest võtaks osa üle 20 asutise, organisatsiooni või ettevõtte.

Näituse ligemaks korraldajaks valiti näitus-messi juhatuse juure väike komitee Kaub.-tööstuskoja, Laevaomanikkude Ühingu, Mereasjanduse peavalitsuse, Börsikomitee Laevajuhtide Seltsi ja Merekoolide esindajaist.

Komitee palub kõiki meresõidu ringkondi hakata juba varakult näituse peale mõtlema, kellel aga on ajaloolisi esemeid, neid palutakse sellest komitee nimele teatada Tallinna, V. Viru uul. 12.

Tallinna Eesti kaupmeeste seltsi koosolekut.

Pühapäeval, 17. skp., pidas Tallinna Eesti Kaupmeeste Selts oma aasta-peakoosolekut, millest võttis osa üle 50 seltsi liikme.

Seltsi juhatuse valiti endises koosseisus muutmata tagasi, samuti ka revisjonikomisjon peale hr. J. Tamme, kelle asemele valiti hr. J. Jõhvikas. Palju vaielusi ja pilget sünnitas koosolekul 18.674 rbl. tšaari paberraha, mida seni oli hoitud „sukasääres“ ning nüüd oli arvatud revisjonikomisjoni nõudmisel inventari alla kursiga 1 paberrubla = 1½ senti. Seltsi 1928. a. aruanne, mis kr. 206,59 tulusid näitas, võeti koosoleku poolt vastu; edasi kinnitati seltsi 1929. a. eelarve, mis kr. 1.600.— peale oli viidud tasakaalu, samuti ühel häälel, Seltsi esimees informeeris kooslijaid uue „Majaomanikkude, kaupmeeste, töösturite ja teiste eraomandust pooldajate riigikogu rühma“ asutamise ja selle edaspidise tegevuskava üle; kõikide kõnelejate poolt kriipsutati alla tungivat tarvidust töö ja tegevuse tagajär-

gede kaitseks koonduda ühiseks pereks. Lõppeks võeti vastu alljärgnev üksmeelne resolutsioon: — Tallinna Eesti Kaupmeeste Seltsi aasta-peakoosolek 17. veebruaril 1929. a., ära kuulates ettekanded kaupmeeste kutsehuvide kaitse küsimuses eelseisvatel riigikogu valimistel ning arvesse võttes, et kaupmeestelt seni sissenõutud maksud on juhitud teistele majandusaladele, et n. n. „ühistegevist“ kaubandust on arendatud riiklikude laenude ja muude enamsoodustuste abil era-kaubanduse kahjuks, et liig kaugeleminevad sotsiaaluudendused meie noort majandust lõhuvad ja on vaid eluvõõra sotsiaalse majanduskorra sisseadmise katsed, otsustas ühel häälel eramajanduse alalhoidmise tarvidusest IV riigikogu valimistele minna koos „Majaomanikkude, kaupmeeste, töösturite ja teiste eraomandust pooldajate rühmaga“ ja kõiki eraettevõtjaid selleks kaasa tõmmata

Tartu Kaupmeeste Ühisuse 1928. a. tegevuse aruanne ja statistiline ülevaade.

Tartu Kaupmeeste Ühisuse juhatuse on valitud korralisel aastapeakoosolekul 11. aprillil 1927. a. kahe aasta peale. Juhatuse koosseis oli järgmine: esimees V. Raudsepp; asemik P. Luksepp; kirjatoimetaja K. Sersant; asemikud M. Vallas ja H. Luiga; laekahoidja J. Michelson; asemikud J. Huik ja J. Hermann; vastastikuse toetuskassa juhataja K. Ennus; asemik P. Lall; pidutoimikond E. V. Jürgens, R. Brett ja koopt. G. Boening; majaisad J. Kunni, M. Jänes, N. Resvov ja J. Adamson; portfelliita: G. F. Liblik ja A. Pääsuke. Revisjonikomisjoni: R. Fischman, H. Bauman, G. Roht ja Juh. Zirk. Sekretär Elm. Kurig.

Juhatus on aruandeaasta jooksul pidanud üldse 34 juhatuse koosolekut. Peale selle on ühisus pidanud 1928. aastal ühe korralise aasta-peakoosoleku ja kaks liikmete üldkoosolekut. Korralisest aasta-peakoosolekust võttis osa 29 ühisuse liiget = 28,43% ühisuse liikmete üldarvust. Peakoosolekul oli arutusel päevakorra järele 8 küsimust ja nimelt: 1) Kaubandus-tööstuskoja nõuniku härra R. Berendseni referaat — ülevaade Koja tegevusest; 2) 1927. a. tegevuse aruanne; 3) 1927. a. kassa-aruanne; 4) ühisuse juures oleva vastastikuse toetuskassa aruanne; 5) 1928. a. liikmemaksu määramine; 6) 1928. a. eelarve; 7) ettepanekud ja soovivaldused; 8) valimised.

Osavõtt üldkoosolekuist oli järgmine; esime-

sest üldkoosolekust, milline peeti ära 20. veebruaril 1928. a., võttis osa 31 ühisuse liiget, neist olid 10 juhatusel liikmed. Sel koosolekul oli arutusele 2 küsimust ja nimelt: 1) keskmise kasuprotsendi norm ja 2) Tartu postkontori juure tollipunkti avamiseks vajatud ruumide leidmise küsimus. Teisest üldkoosolekust, mis peeti ära 7. novembril 1928. a. ja mis ei olnud ühisuse liikmete omavaheline koosolek, vaid ühisuse algatusel kokku kutsutud kõigi Tartu I ja II järgu kaupmeeste ühine koosolek, võttis osa 50 Tartu linna I ja II järgu kaupmeest. Nende hulgas olid ka Kaubandus-tööstuskoja esindajad härrad direktor M. Hurt, J. Puhk ja nõunik R. Berendsen. Sel üldkoosolekul arutati pärast K.-t.-koja nõuniku härra R. Berenseni referaadi-ettekande ärakuulamist aine üle: „Kaubandus-tööstuskoja II sektsiooni tegevuse ülevaade“ veel küsimust endiste gildide varanduste asjus.

1928. a. jooksul ärapeetud juhatusel 34-st koosolekust on üldse võtnud osa 238 liiget. Juhatusel mitteküsimustest liikmetest on juhatusel koosolekutest võtnud osa 20-st koosolekust kokku 33 liiget.

Juhatusel koosolekutel on üldse arutatud 135 küsimust — see on läbisegi 4 küsimust koosoleku kohta.

Tähtsamate küsimuste hulka, milliseid ühisuse juhatus oma koosolekuil on korduvalt arutanud, kuuluvad:

- 1) keskmise kasuprotsendi norm;
- 2) juriidiliste isikute maksustamise seadus;
- 3) endiste gildide varanduste küsimus;
- 4) pankade komisjonitasu tariif;
- 5) kõlvatu võistluse vastu võitlemise seadus;
- 6) tollipunkti avamise küsimus Tartu postkontori juures;
- 7) kaaluvihtide tembeldamise küsimus (eriti $\frac{1}{4}$ ja $\frac{1}{8}$ kg.);
- 8) postkontorilt postpakkide kohalejõudmise kohta puutuvate kutselehtede täiendamise küsimus;
- 9) kauplemine viimasel jõulueelsel pühapäeval;
- 10) delegatsioon riigivanema juure;
- 11) ühisuse juures oleva liikmete vastastikuse toetuskassa tegevuse lõpetamise küsimus.

Peale selle veel rida vähem tähtsa iseloomuga küsimusi, nagu: bensiinijaamade asukohtade hädadoht, autode seisukohad Suurel Turul, valimised mitmetesse toimekondadesse, annetused, pidud ja jooksvad asjad.

Juhatusel 34 koosoleku kogukestvus on olnud $64\frac{1}{4}$ tundi. Seejärel on iga koosoleku kohta tarvitatud läbisegi 1. tund, 54 minutit ehk kõik

juhatusel liikmed kokku on tarvitanud istungeiks $473\frac{1}{4}$ töötundi.

1. jaanuaril 1928. a. oli ühisusel 112 liiget. Aruandeaasta jooksul on tulnud juure 5 liiget, surma läbi lahkunud 3 liiget ja välja astunud 5 liiget, seejärel jäi 1. jaanuariks 1929. a. 109 liiget.

Aruandeaasta jooksul on ühisusele tulnud sisse 59 kirja ja ühisuselt läinud välja 89 kirja.

Pidusid on ühisus korraldanud 1928. a. kevadel ühe kevadpidu ja sügisel ühe näokatteügispidu, millised mõlemad läksid hästi korda.

Leedu:

Tööstus. Metsaümbertöötamisel oli 1928. a. jooksul rohkem tööd kui eelmisel aastal. Ka toorest metsamaterjali on mitu korda rohkem välja veetud.

Nahatööstuses pandi palju lootusi (ja kapitali) saapavabrikutele, kuid raske majandusaasta avaldas ka siin oma mõju. Peale selle mõjusid nahatööstusele eitavalt erakorralised hindade kõikumised. Võrreldes hindu 1928. a. alul ja lõpul selgub, et hindade langus kõigub 30—40%, mis saapavabrikuile tõi kahju.

Rauatööstuses pole märgata erilist ebanormaalsust ikalduse tõttu. Plekitööstus vähendas viimasel ajal oma toodangut 30% võrra.

Ehitusmaterjalitööstusele, eriti telliskivitööstusele, oli möödunud aasta kõige parem, sest ehitused olid täies hoos.

Manufaktuurtööstus, mis 1927. a. ja 1928. a. alul tegutses kaunis tagajärjerikkalt, hakkas aasta lõpuks lonkama. Selleks on mitmed põhjused. Näiteks linatööstus pidi oma toodangut vähendama, sest lina realiseerimine jäi hiljaks. Trikotaažist teoste valmistamise peale mõjus halvavalt osalt välismaa konkurents ja osalt pikk ja soe sügis vähema nõudmisega. Paremini läks neil ettevõttele, mis valmistasid teoseid enam-vähem uhkusiselooga. Näit. siidist teoste vabrik Kybartais viis oma toodangu aasta lõpuks maksimumini ja töötab praegu päevad ja ööd läbi kolme vahetusega. Samal ajal jäi villatööstus Panevėžyses seisma. Suuremad manufaktuurettvõtted Leedu töötavad rohkem vastavate valitsusasutuste kindlatel tellimistel, nii ei tulnud neil peaaegu puutuda kokku kohalikkude nõudmisega kõikumistega. Asi seisab selles, et välismaade manufaktuurtööstus võimaldas Leedu kaupmeestele ebanormaalselt pikaajalise ja odava krediidi, andes igasuguseid teisi hõlbustusi ja isegi preemiaid.

Õlitööstus pidi aasta lõpuks oma tegevust piirama (mõnel pool kuni 50%), mis seletatav

seemnete kalliduse ja alaväärtusega ühelt poolt ja välismaade õlide ja margariini konkurentsiga teiselt poolt, mis muutis õlitööstuse Leedus peaaegu mittetasuvaks.

Tubakatööstus suurendas oma toodangut 20% võrra. Vastavalt tõusis ka paberossikestade toodang.

Tulitikutööstus tegutses normaalselt, kui selleks võib nimetada vastavate lepingutega reguleeritud valmistust, kuid ekspordiks praegu ei valmistata, kuna varemalt veeti igas kuus välja 20—25 tonni.

Viina-, õlle- ja piiritusetoodang suurenes 1928. a. jooksul.

Utest tööstusettevõtetest 1928. a. võiks nimetada Klaipedas väetisainete vabrikut, mis Saksa kapitaliga asutatud ja uut tapamaja ning külmutushoonet — Leedu kapitaliga. Üldse on asutatud uusi või tegevust laiendanud 15 mitmes. ettevõtet, kuhu on mahutatud kapitali 1,5 milj. lt.

Rootsi:

Üldine majanduslik seisukord ja väljavaated tulevikku on püsivalt head. Nii konstateeriti hiljuti Örebro peetud mäetöösturite koosolekul, et mäekaevanduse konjunktuur käesoleval aastal on parem kui läinud 8—10 aastal. Vabrikutööstuse seisukord ei jäta midagi soovida. Metsatööstus kannatab pisut madalate hindade all, kuid loodetakse hindade paranemist; 1928. a. väljavedu ületas 1927. a. väljaveo 15.000 standardi võrra. Paberitööstuse väljavaated on paremad kui aasta varem. Tekstiil-, saapa- ja kivitööstuse turg ei ole küll hiilgav, kuid loodetakse majandusliku üldise tõusu tõttu ka neis harudes paranemist.

1928. a. põllusaagi väärtust hinnatakse 1154 milj. krooni peale, seega ümmarguselt 28 milj. kr. võrra kõrgemalt kui aasta varem.

Tsemendi väljavedu Buenos-Airesi.

Buenos-Aires'ist teatatakse, et seal on avatud eriline büroo, kes hakkab korraldama tsemendi importi-eksporti. Büroo seisab Norra kapitali juhtimise all ja esindab Norra, Rootsi ja Inglise tsemendivabrikuid, kelle aastane kogutoodang on umbes 50.000.000 tünni. Avatud büroo ülesanne on esijoones korraldada nimetatud maade tsemendi väljavedu Lõuna-Ameerikasse ja ära hoida kahjutoovat võistlust ja selle võtteid. Temale sarnane büroo on avatud ka Oslos ja selle ülesanne on tsemendi eksporti jaotada ülemere- maadesse.

Ettevõtete tegevusest.

Hugo Rehesaarel on kaubandus-tööstusministeriumi tööstusosakond lubanud Tartus Kivi tän. nr. 18 seada sisse mööblitööstuse ja seal tööd alata. Ettevõttes leiab tööd 5 töölist. Jõuandjaks on elektrimootorid kogujõuga 9 h.-j. Valmistab igasuguseid mööbleid ja tiseritöö tooteid peamiselt kohalikule turule.

J. Kuulmanil on kaubandus-tööstusministeriumi tööstusosakond lubanud naelatööstuse Paldiski maant. nr. 46 viia üle Tallinnas Telliskivi tän. nr. 3. Ettevõtte annab tööd 10 töölisele. Jõuandjaks on 12-h.-j. naftamootor ja 10-h.-j. elektrimootor. Valmistab mitmesuguseid naelu peamiselt siseturu tarbeks.

Riigi turbatööstuse juhatus on lõpetanud eeltööd Ellamaa elektrijaama laiendamiseks ja selle võime suurendamiseks ning on otsustanud anda ühe uue turbogeneraatori I. 875. KV. võimega Rootsi firmale „Svenska Turbinfabriks A/B.“ Ljungström.

A. Tomson on Tallinnas Tarabella tän. nr. 26 avanud suupillide valmistamise töökoja. Esialgu tuuakse veel keelteplaadid välismaalt, kuid töösturil on välismaa firmadega loodud kokkulepe ühe kohaliku kodaniku väljaõpetamiseks ja masinate andmiseks nii, et vast aasta möödumisel võimalik on ka keeleplaate valmistada kodumaal.

H. Karschenstein, kel möödunud aastal Tallinnas Narva maant. nr. 4 töötas vihmamantlite valmistamise töökoja, on nimetatud töökoja Prii tän. nr. 3 üle viinud ja töökoja juures avanud ka riide kummeerimise osakonna, kus kummeeritakse nii puuvillast kui ka villast riidet; vajalise riide valmistamiseks on käimas läbirääkimised kohalikkude kiutööstusettevõtete juhatusetega. Töökoja algab tööd esialgu umbes 40 töölisega, ja peale siseturu rahuldamise töötab ka ekspordiks naabermaadesse. L.

Prov.-kaupmees Hirsch Beltschikov on Tartus Loodi tän. nr. 7 avanud kunstpärlite valmistamise töökoja. Töökoja annab tööd 10 töölisele, ja tänini on vajaline toormaterjal toodud välismaalt. Nüüd, mil ettevõtte asutamiskustest üle saanud ja katsed lõpnud, on selgunud, et pärlite katmisainet on võimalik saada ka Peipsi järves leiduvatest kalasoomustest. Et see ettevõtte edule palju kasulik, on otsustatud võtta ette tarvilised täiendused töökoja sisesesades.

Sindi kalevivabriku ühisus algab käesoleval aastal uue hüdro-elektrijaama ehitamist vabriku juurest lähijooksvale Pärnu jõele. Esialgu seatakse üles üks generaator 740 KV. võimega, missugune hakkab andma elektritenergiat ka Pärnu linnale. L.

Tolliteateid.

Tollidirektori ringkiri tolliametitele nr. 115.

8. veebruaril 1929. a.

Kuna raudtee otseühendust Poola ja Eesti vahel ei ole, siis kõik Poolast tulevad kaubad Läti-Poola piirijaamas Zemgalis laaditakse ümber. Sel teel Poolast kohale tulnud kaupade läbilaskmine konventsiaaltariifi järele, päritolutunnistuste esitamisel, sünnib järgmiselt:

1) kui kaup määratud otsekohe Tallinna, Zemgalis ainult ümber laaditud, s. o. vagunist vagunisse, ja see raudtee dokumentidest on näha,

siis ei ole päritolutunnistuste täiendamiseks ümberlaadimise tunnistuste esitamine tarviline;

2) kui raudtee dokumentidest aga näha ei ole, et kaup on määratud otsekohe Tallinna, siis võib kaubakäsitajale ümberlaadimise tunnistuse puudusel lubada täiendavalt esitada raudtee tõendust, et kaup ainult ümber laaditud.

Alus: Rahaministeeriumi ettekirjutis 7. veebr. 1929. a. nr. 9258-M.

Alla k. N. E. Niitem.

Sekretär: (allkiri).

Turgude ülevaade.

Võituru seisukord välisturgudel.

Jaauarikuu möödus võikaubanduses suuremate muudatusteta hindades. Inglise turul tõusid võihinnad kuu esimesel poolel 2 sch. võrra ning langesid teisel poolel samavõrra, et kuu lõpuks jälle kõveneda. Saksa turul, kus hinnad detsembrikuu teises pooles tugevasti langesid, püsisid nad jaauaris kogu aja peaaegu ühel ja samal kõrgusel.

Inglise turul püsis jaauarikuu jooksul nõudmine rahuldavana, muutudes kuu lõpul elavaks. Juurevedu oli kõigist allikaist, peale Daani, väikesem kui läinud aastal samal ajal. Tunduvalt väikesemad on väljavaated juureveo peale asumaist. Merel — asumaist teel Inglismaale olev võikvantum on palju väikesem, kui läinud aastal samal ajal. Ka Argentiinas on võitoodang läinud tagurpidi ning üksikuis maakonnis on ta isegi 25% võrra langenud. Kuna Põhja-Euroopa tootjaid riikidest ja Iirimaa suurenevast või juurevedu enne kevadet ei ole oodata, siis peab oletama, et Inglise kui ka Saksa turul va-

litseb teatav võinappus lähema 2 kuu jooksul ja seetõttu hinnad võivad nihkuda ennem ülespoole kui allapoole.

Eriti suurt puudust tunti Inglismaal jaauarikuu jooksul teise järgu võisortidest, mis läksid peaaegselt biskviidi, toiduainete jne. valmistamise otstarbeks.

Saksamaa esines jaauaris välismaal nõrga ostjana, kuna tema sisemaa võitoodang detsembri teisest poolest peale oli haruldaselt kõrge. Pealegi on jaauar kuu, mil Saksamaal tarvitatakse vähem võid, sest et majapidamiste eelarved on jõulude ajal laastatud. Jaauari lõpul haruldaselt külmaks muutunud ilmastiku tõttu vähenes ka Saksamaa sisemaa toodang. Kahtlemata ostab Saksamaa veebruarikuus elavamalt välisturgudel võid sisse, eriti Balti riikidest. Olgu tähendatud, et Saksamaa jaauari jooksul ainult natuke üle 50% Eesti võiväljaveost ära võttis.

Kokkuvõetult tuleb veebruarikuud võid tootjatele pidada üheks täiesti rahuldavaks kuuks, kuna väljavaated seks välisturgudel soodsad.

London.

26. II. Nisu, kaal—496 Ingl. nI.		
Northern Manitoba	£	50/10 ¹ / ₂
Hard Winter	"	—
Rosario Santa	"	44/3
Jahu, kaal — 280 Ingl. naela.		
Manitoba	"	34/3
Austraalia	"	34/
Kansas	"	35/
Odrad, Kanada Nr. 3, kaal — 370 Ingl. naela.	"	35/
California, kaal — 424 Ingl. naela	"	45/
Kaerad, kaal — 320 Ingl. naela		
La Plata	"	24/6
Canada Nr. 2	"	—

16. II. Linad, cif.

Riga Z. K.	£	90.—
Pärnu H. D.	"	80.—
Slanetz U/A Medium	"	90.—
Bacon, kaal 112 Ingl. n.		
Iiri	"	96.— 110.—
Daani	"	85.— 100.—
Kanada	"	92.— 96.—
Hollandi	"	77.— 96.—
Munad, kaal — 120 Ingl. naela		
Inglise	"	22.— 24.—
Daani	"	19.— 24.—
Või, kaal — 120 Ingl. n.		
Hollandi	"	—
Daani	"	194.— 196.—
Uns-Meremaa	"	172.— 188.—
Austraalia	"	170.— 186.—
Argentiina	"	— —

		Hamburg.				Saksa „Eksport“, 50 kgr.					
26. II. Nisu						eesi termiin	sh.	11 1/4	2		
Sisemaa, tonni eest . . .	Rmk.	233—235				Jaava, 50 kgr. eest, termiin	„	11 5/10	2		
Manitoba, cif 100 kgr. eest term. fl.		13.85				American Fine Granulated					
Hard Winter, cif 100 kgr.						50 kgr. eest					
eesi termiin	fl.	13.30				Riis Burmah II, 50 kgr. eest	„	14 1/10	2		
Ameerika jahu, cif. 100 kgr.						Rasv					
eesi termiin	\$	6 1/2 — 7 1/2				Purelard American, 100 kgr.					
Rukis						eesi	\$	3 1/4	4		
Sisemaa, tonni eest . . .	Rmk.	224—225				Steamlard	„	29 3/4			
Western II, cif 100 kgr. eest	fl.	12.45				26. II Või, Berliini en gros					
Kaerad						hinnad, tsentneri eest . .	Rmk.				
Sisemaa, tonni eest . . .	Rmk.	224—226				Sisemaa I sort	„	177.—			
23. II. Odrad, talve						„ II „	„	163.—			
Sisemaa, tonni eest . . .	Rmk.	185—187				„ III „	„	152.—			
Odrad, suve						Välismaa I sort	„	—			
Sisemaa, tonni eest . . .	„	216—230				„ II „	„	—			
26. II. Suhkur						Eesti või	„	—			
C. S. R. Feinkorn, 50 kgr.						Läti või, punane	„	—			
eesi, loco	sh.	11/—				„ „ must	„	—			

Välisbörsid:

	L O N D O N										
	13. II	14. II	15. II	16. II	18. II	20. II	21. II	22. II	23. II	25. II	26. II
Frank . . .	124.32	124.23	124.23	124.27	121.28	124.26	124.29	124.26	124.27	124.22	124.20
Dollar . . .	4.8541	4.8523	4.8535	4.8526	4.8529	4.8522	4.8532	4.8529	4.8529	4.8529	4.8526
Rootsi kroon	18.158	18.159 1/8	18.16 1/8	18.16	18.158	18.158	18.158	18.16	18.16 1/8	18.16 1/8	18.16
Daani kroon	18.20	18.197 1/8	18.198	18.198	18.193	18.20	18.20 1/8	18.20	18.20 1/8	18.20 1/10	18.198
Norra kroon	18.19 5/8	18.19 5/8	18.19 3/4	18.19 5/8	18.19 5/8	18.19 3/4	18.19 3/8	18.19 5/8	18.19 3/4	18.19 3/4	18.19 5/8
Saksa mark	20.46 1/8	20.46	20.46	0.45 3/4	20.448	20.44	20.44 7/8	20.45	20.448	20.44 3/4	20.45 1/4
Soome mark	192.92	192.92	192.92	192.95	192.92	192.92	192.87	192.80	192.89	192.89	192.87
Florin . . .	12.1225	12.1175	12.12	12.119 1/2	12.1161	12.1156	12.1175	12.1171	12.1175	12.1168	12.1162
Liira . . .	92.82 1/4	92.81	92.80	92.78	92.63	92.66	92.60	92.61	92.69	92.68	92.68
Helveetsia fr.	25.24 7/8	25.23 3/4	25.24	25.23 3/4	25.23 1/2	25.23 1/8	25.23 3/4	25.23 5/8	25.23 5/8	25.23 5/8	25.228
Tshehholi.kr.	164.06	164—	164—	164.06	163.81	163.62	163.62	163.68	163.62	163.62	163.6
Belgia frank	34.92 5/8	34.92 7/8	34.93 7/8	34.93 3/8	34.93 1/4	34.94 3/8	34.95 1/4	34.94 7/8	34.94 3/8	34.93 5/8	34.93
Schillingid	34.54	34.54	34.54	34.55	34.54	34.54	34.54	34.54	34.54	34.54	34.52
Pengo . . .	27.85	27.85	27.85	27.84	27.85	27.85	27.84	27.84	27.85	27.85	27.85
Latt . . .	25.17	25.17	25.17	25.20	25.17	25.18	25.21	25.21	25.21	25.22	—
Litt . . .	49—	49—	49—	49—	49—	49—	49—	49—	49—	49—	49—
Tsharv. . .	9.44	9.43	9.43	9.43	9.43	9.43	9.43	9.43	9.43	9.43	9.43
Eesti kroon	18.17	18.17	18.17	18.17	18.17	18.17	18.18	18.18	18.18	18.18	18.20
Höbe p/unts	2/1 3/4	2/1 3/4	2/1 3/4	2/1 5/8	2/1 5/8	2/1 13/16	2/1 13/16	2/1 3/4		2/2	2/2
Plaat. p/unts				240/245							
Kuld p/u.					84/11 1/2		84/11 1/2		84/11 1/2		84/11 1/2

	B E R L I N										
	14. II	15. II	16. II	18. II	19. II	20. II	21. II	22. II	23. II	25. II	26. II
Naelsterling .	20.459	20.453	20.454	20.45	20.494	20.439	20.448	20.452	20.445	20.445	20.45
Frank . . .	16.455	16.46	16.465	16.455	16.44 1/2	16.445	16.45	16.455	16.45	16.55	16.47
Dollar . . .	4.215	4.2145	4.2145	4.2140	4.23	4.2120	4.2130	4.2140	4.2130	4.213	4.214
Rootsi kroon	112.65	112.63	112.56	112.58	112.53	112.54	112.57	112.58	112.55	112.55	112.60
Daani kroon	112.42	112.44	112.40	112.37	112.29	112.30	112.33	112.36	112.34	112.34	112.36
Norra kroon	112.42	112.42	112.40	112.37	112.29	112.30	112.34	112.36	112.35	112.35	112.35
Soome mark	10.60	10.60	10.599	10.597	10.592	10.592	10.596	10.60	10.598	10.595	10.60
Florin . . .	168.82	168.78	168.75	168.75	168.67	168.67	168.72	168.78	168.72	168.72	168.80
Liira . . .	22.04	22.035	22.045	22.045	22.04	22.055	22.08	22.085	22.065	22.065	22.06
Helveetsia fr.	81.055	81.—	81.035	81.03	81.97	81.—	81.02	81.04	81.015	81.015	81.04
Tshehholi.kr.											
Belgia frank	58.565	58.545	58.595	58.54	58.49	58.465	58.49	58.51	58.51	58.50	58.53

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritava kaupade nimikirjad ja hinnad (en gros).

		Kroonid.			Kroonid.
Jahud: nisu, pehme, Ameerika ja Inglise	100 kg.	44.60—46.15	Liha, looma, I sort	1 kg.	0.45—0.75
" söre, Ameerika ja Inglise	"	44.50—45.—	Õlikoogid, linaseemne	100 kg.	20.75
„J. Puhk ja Pojad“ suurveski	"	21.70—22.30	" päevalille	"	20.75
Jahu: rukki	"	27.40—28.60	" suhkrupeedi	"	13.65
" püül	"	36.40—47.40	Jahu, päevalille	"	21.25
" nisu, pehme — söre	"		Segajõutoit I s.	"	20.50
„J. Puhk ja Pojad“ suurveski saadused. Hinnad arvatud 50 kl. eest ühes valge puuvillase koliga.			" II s.	"	18.50
Püülijahu:			Soja tangud	"	22.00
Rukkipüül patent (à 50 kg.)	50 kg.	32.—	Mais	"	19.55
" harilik	"	28.60	Nisukliid	"	14.65—15.25
„Eesti Parem“ saiajahu à 50 kg.	"	46.—	Puuvillane riie, Bjas	meeter	0.59—0.73
„Kalev“	"	43.—	" Mitkal	"	0.45—0.53
„Taara“	"	41.90	Lina, Liivi R. Saatejaam	1000 kg.	1281—1312.00
„Kungla“	"	37.60	" Pelteri	"	1372.50—1403
„Sampo“	"	36.40	" Võru	"	1372.50—1403
Manna	100 kg.	48.60	" Tartu	"	1281—1312.00
Granular	"	43.70	Kivisüsi, auru, Yorkshire, 2 korda pestud	1000 kg.	30.—31.—
" poolsöre	"	46.80	" Newcastle	"	30.—31.—
" söre	"	47.40	" sepa	"	40.—45.—
A/S. Rotermanni teh.:			Koks, gaasi, Tall. gaasivabrik	"	40.—
Jahu: rukki	"	22.75—23.30	Põlevkivi, I sort A fr-ko Kohtla j.	"	6.10
" püül	"	28.00—28.60	" I " B	"	5.50
" nisu, pehme — söre	"	38.00—47.60	" II "	"	4.90
" rukis Saksamaa	"	19.80—20.10	" III "	"	2.75
Kaerad, toidu, Eesti	"	18—18.30	" Fenolaat, netto	100 kg.	9.50
" Saksamaa	"	18.60—18.90	" Gudroon, brutto	"	12.25
Odrad, õlle	"	20.45—20.75	" Tooresõli, netto	"	9.25
" toidu	"	19.20—19.80	" Mootornafta	"	10.—
Herned, Hollandi	"	40.90—41.20	Riigi turbatööstus: „Turvas“	1000 kg.	12.85
Riis, Burma II	"	36—37	Põlevkivipigi franko j. Kohtla	100 kg.	11.25
" piirituse	"	4.00—5.00	Raud, sordi	"	16.80—18.80
Kartulitärklis „Superieur“	"	41.20	" vits	"	19.55—29.55
Sirup, kartuli, 420/0	"	48.80	" plekk	"	22.—28.—
Glükoos	"	45.70	" plekk, tsingitud	"	34.75—38.50
Või, eksport, I sort	1 kg.	2.85—2.90	Raudtalad	"	16.—
Margariin, välismaa	"	1.17—1.22	Teras, vedru	"	27.50—30.50
" kodumaa	"	1.09—1.15	" tööriistade	"	73.25—85.40
Kaseiin, Eesti	100 kg.	75—78	" talla, ree	"	18.30
Juust „Schweitsi“, kodumaa	1 kg.	1.85—1.90	Inglitina	"	545.——550.—
Munad, eksport I s (kast 1440 tk.)	kast	—	Seatina	"	53.40—57.95
Kakao, Hollandi	1 kg.	1.60—1.80	Vaskplekk, punane	"	210.—
" Inglise	"	1.35—1.45	" valge	"	200.—
" Ameerika	"	—	Tsinkplekk	"	90.——91.50
Kohv, Rio, Santos	"	2.70—2.80	Masinaõli, Vene	"	27.45—29.30
" Kesk-Ameerika sordid	"	3.20—4.30	" Poola	"	24.40—26.25
Tee, lahtine, Orange Pekoe, Tseilon	"	5.20—5.65	" Ameerika	"	29.90—31.70
" " Orange Pekoe, Java	"	4.70—5.30	" mootori	"	35.40—42.70
" " Moning, Hiina	"	2.55—2.80	" " Poola	"	32.95—34.80
Suhkur, peenike, valge, Saksam.	100 kg.	—	" auto	"	39.65—103.70
" " Tshhehhoosl.	"	42.60	" Poola	"	36.60—45.75
" " Vene	"	38—39	Linaseemneõli	"	93.00
Suhkur, peenike, valge, Poola	"	42	Värnis	"	95.00
Sool, lahtine, Vene, franko vag. jaam Narva ja Irboska	"	3.35—3.40	Tsilindriõli, Ameerika 2800	"	31.10—36.60
" " Saksa	"	3.40—3.65	" 3200	"	45.75—54.90
„Heeringad, Yarmouth, Matties“	tünn	44.00—50.00	Nafta, Vene	"	13.10—14.—
" " Matfulls	"	48.00—54.00	" Ameerika	"	11.90—13.10
„Heeringad, Schoti Matties“	"	51.00—53.00	" Poola	"	11.90
„Heeringad, Scoti Matfulls“	"	53.00—57.00	Petrooleum, Vene, sisternid ja vaadid	"	16.—17.30
„Heeringad, Norra“	"	30.—	" Am., sistern. ja vaadid	"	16.—17.30
„Heeringad, Islandi“	tünn	25.—	Bensiin, Vene	"	38.—41.00
Liha, sea, I sort	1 kg.	1.00—1.07	" Ameerika	"	38.—41.00
			" Poola	"	16.20—17.10
			Eesti traktorbensiin	"	29.—
			" bensiin autode jaoks	"	38.—41.—
			Bensiin Poola	"	9.10—10.40
			Pesusooda, kodumaa	"	

Seebikivi	100 kg.	27.45—30.—
Värvid, nigros., veessulav, välism	1 kg.	5.50
„ tsinkvalge, välism.	„	0.80
„ tinavalge, „	„	0.92
„ ooker, „	„	0.18—0.28
Väetisained,		
„ Tshilli 100 kg. kott		22.30
„ superfosfaat 18—20% 100 kg.		5.95
„ thomasjahu 15—16% 100 kg.		5.75
„ Lubjasalpeeter 15 ^{1/2} %		21.35
„ Leonasalpeeter 26% 100 kg.		30.30
„ kaalisool 30% 100 kg.		10.45
„ 40% „		4.50
„ kainiit 12% „		23.30
Vävelhapuammoniaak 100 kg. kott		18.30
Lubjalämmastik 100 „		4.80
Vosvoriit, Eesti 25—27% 100 „		53.25
Kusenik 46% „		31.60
Nitrososka „		24.40
Paber, rotatsiooni	100 kg.	24.40
Tsement, Portland, Kunda		
pütt 170 kg.	tünn	8.90
Tsement, Aseri	„	—
Kriit, toores	100 kg.	—
pestud	„	7.—7.50
Asfalt	„	7.25
Lubi	„	2.62—3.05
Kips, tükides franko vagun		
Irboska 1000 kg.		15.25
jahvatatud „	„	24.40
krohvimise „	„	36.60—42.70
Telliskivid, I s.,	1000 tk.	59.—65.—
Tulitikud, orig. kast (5000 toosi)		180.—
Nahk, talla, Eesti, kodumaa tooresnahast, I s.	1 kg.	3.90—4.40
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, I sort	„	4.20—4.50
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, II sort	„	3.90—4.40

Liverpooli börs.

American Fully Middling Inglise naela (lbs) eest
 25. veebr. Ingl. pensil (d) loko 10.54, märts. 10.25,
 mai 10.37, juuli 10.40, 26. veebr. Ingl. pensil (d)
 loko 10.70, märts. 10.46, mai 10.57, juuli 10.59.

Prahid:

Lina		
Tallinn — Stettin	1000 kg. sh.	22/6
„ — Ghent	1016 kg. „	22/6
„ — Dundee	„	32/6
„ — Belfast	„	47/6
Takud		
Puumaterjalid	Standard	
Tallinn — London	„ sh.	—
„ — Hull	„	—
„ — Dundee	„	—
„ — Manchester	„	—
„ — Grangemouth	„	—
„ — Belfast	„	—
„ — Antwerpen ja Ghent	„	—
„ — Rotterdam	tonn Hfl.	—
„ — Amsterdam	„	—
Segakaup		
Tallinn — Stettin	1000 kg. sh.	12—25/—
„ — London	1016 kg.	15—40/—
„ — Stokholm	1000 kg. Rk.	—
Või		
Tallinn — Stettin	või tünn sh.	1/6—
„ — London	„	—

Tallinna börsi kursisedel.

		21. II	22. II	23. II	25. II	26. II	27. II
New-York	T.	—	—	—	—	—	—
1 dollar	O.	3.74.25	3.74.20	3.74.20	3.74.20	3.74.20	3.74.25
	M.	3.75.25	3.75.20	3.75.20	3.75.20	3.75.20	3.75.25
London	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	18.16	18.16	18.16	18.16	18.16	18.16
1 naelsterl.	M.	18.21	18.21	18.21	18.21	18.21	18.21
	T.	—	—	—	—	—	—
100 S. riigim.	O.	88.85	88.80	88.80	88.80	88.80	88.80
	M.	89.45	89.40	89.40	89.40	89.40	89.40
Helsingi	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	9.39	9.39	9.39	9.39	9.39	9.39
100 Soome m.	M.	9.44	9.44	9.44	9.44	9.44	9.44
	T.	—	—	—	—	—	—
100 Rootsi kr.	O.	100.—	100.—	100.—	100.—	100.—	100.—
	M.	100.60	100.60	100.60	100.60	100.60	100.60
Kopanh.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	99.80	99.80	99.80	99.75	99.75	99.80
100 Daani kr.	M.	100.40	100.40	100.40	100.35	100.35	100.40
	T.	—	—	—	—	—	—
100 Norra kr.	O.	99.70	99.70	99.70	99.70	99.70	99.70
	M.	100.40	100.40	100.40	100.40	100.40	100.40
Pariis	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	14.60	14.60	14.60	14.60	14.60	14.60
Prants. fr.	M.	14.85	14.85	14.85	14.85	14.85	14.85
	T.	—	—	—	—	—	—
Amsterd.	O.	149.90	149.85	149.85	149.85	149.85	149.90
	M.	150.70	150.65	150.65	150.65	150.65	150.70
Riia	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	72.10	72.05	72.05	72.05	72.—	72.—
100 latti	M.	72.60	72.55	72.55	72.55	72.50	72.50
	T.	—	—	—	—	—	—
100 Zürich	O.	71.95	71.95	71.95	71.95	71.95	72.—
	M.	72.55	72.55	72.55	72.55	72.55	72.60
Brüssel	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	51.95	51.95	51.95	51.95	52.—	52.—
100 belgat	M.	52.45	52.45	52.45	52.45	52.50	52.50
	T.	—	—	—	—	—	—
Milano	O.	19.60	19.60	19.60	19.60	19.60	19.60
	M.	20.—	20.—	20.—	20.—	20.—	20.—
Praha	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	11.10	11.10	11.10	11.10	11.10	11.10
100 Tsh.-sl. kr.	M.	11.30	11.30	11.30	11.30	11.30	11.30
	T.	—	—	—	—	—	—
100 Vln Austr. sh.	O.	52.55	52.55	52.55	52.60	52.60	52.60
	M.	53.15	53.15	53.15	53.20	53.20	53.20
Budapest	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	65.20	65.20	65.20	65.20	65.20	65.20
100 pengot	M.	65.90	65.90	65.90	65.90	65.90	65.90
	T.	—	—	—	—	—	—
100 Varssavi slotti	O.	41.60	41.60	41.60	41.60	41.60	41.60
	M.	42.80	42.80	42.80	42.80	42.80	42.80
100 Kaunas litti	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	36.95	36.90	36.90	36.90	36.90	36.90
100 Moskva rubla (tshekk)	M.	37.55	37.50	37.50	37.50	37.50	37.50
	T.	—	—	—	—	—	—
100 Danzig guld-nat	O.	192.25	192.25	192.25	192.25	192.25	192.25
	M.	193.75	193.75	193.75	193.75	193.75	193.75
100 Danzig guld-nat	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	72.65	72.65	72.65	72.65	72.65	72.65
100 Danzig guld-nat	M.	73.25	73.25	73.25	73.25	73.25	73.25